

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

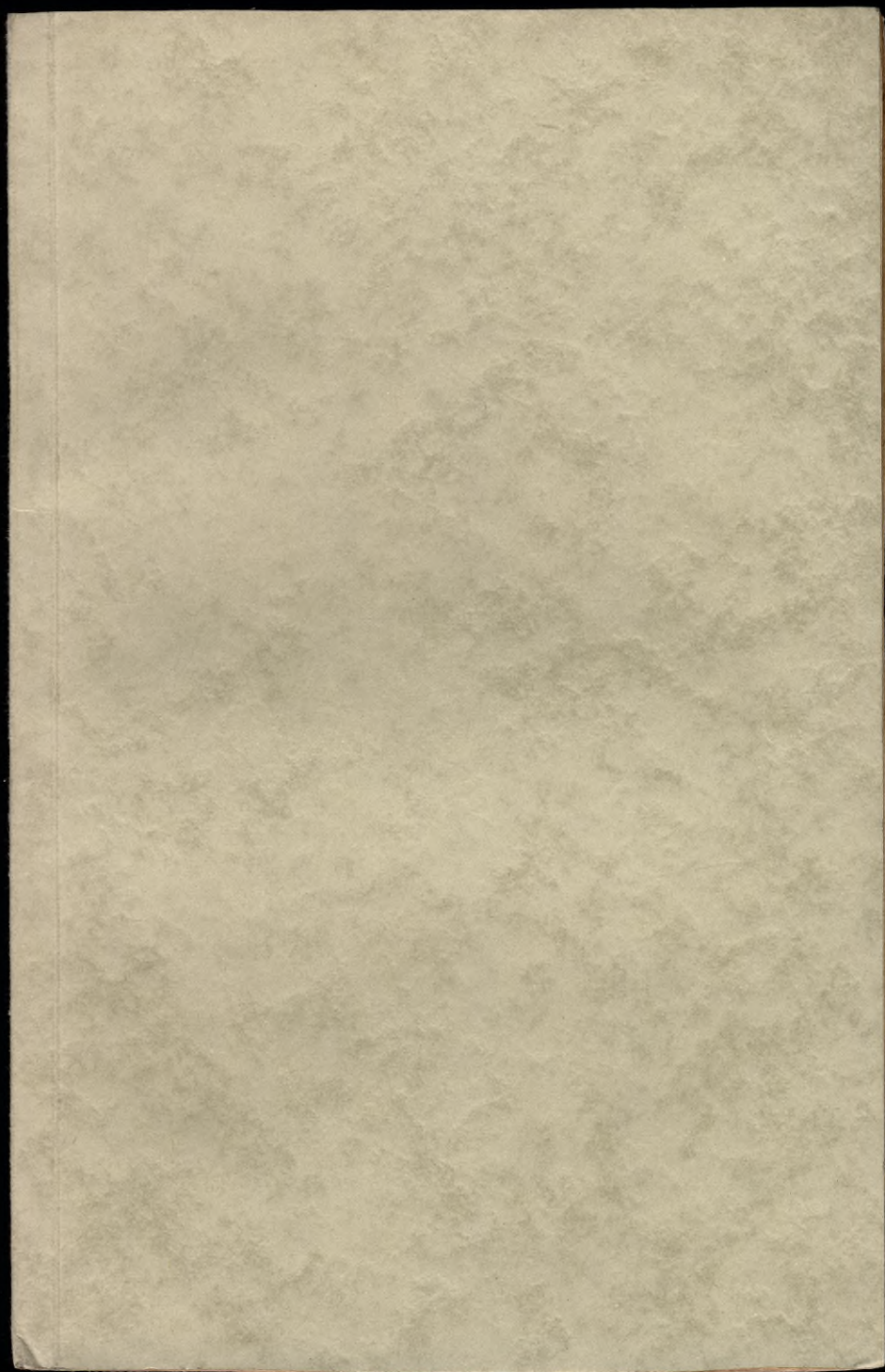
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

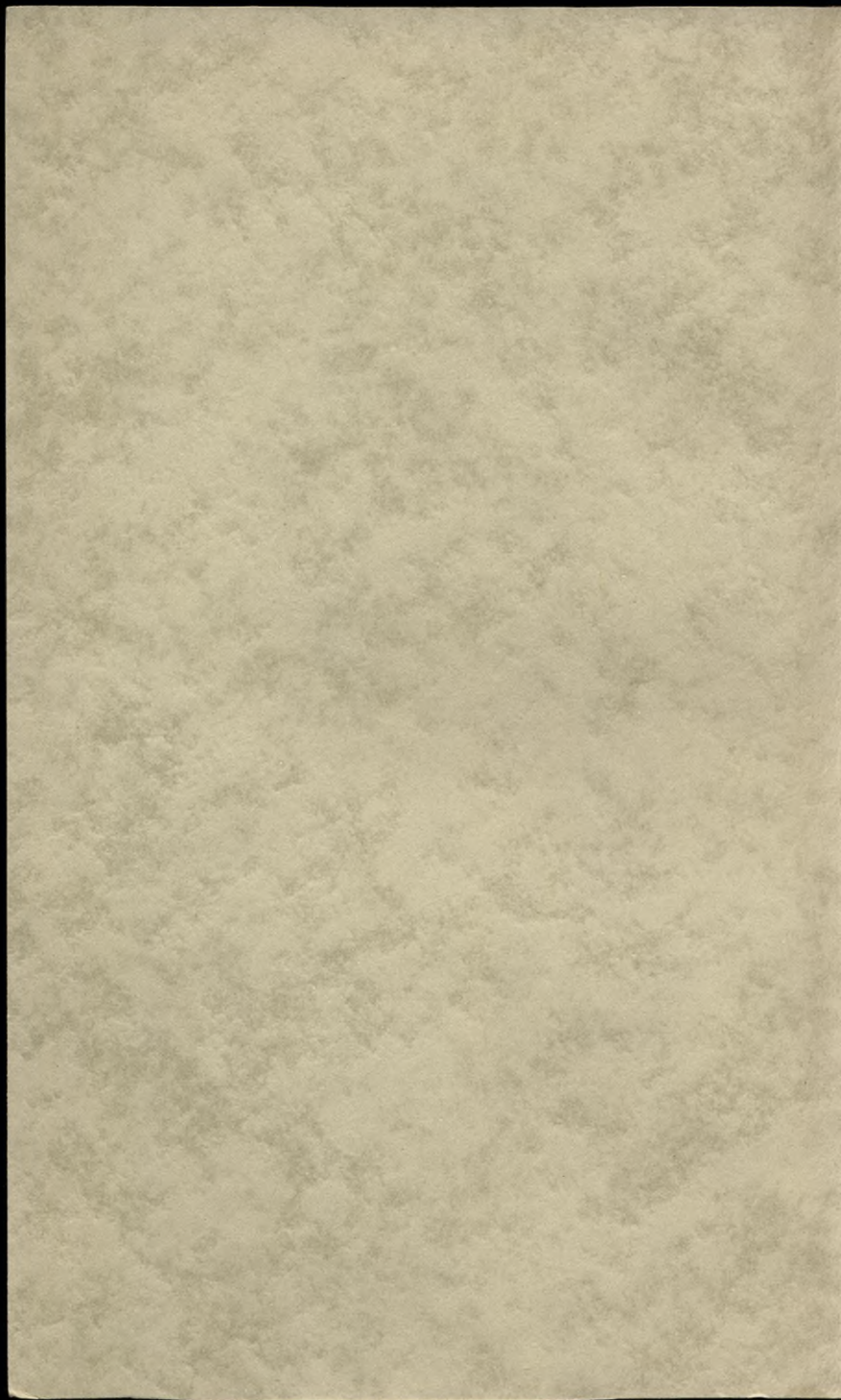

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Pr. L. Sv.

BONDEKUNGEN.

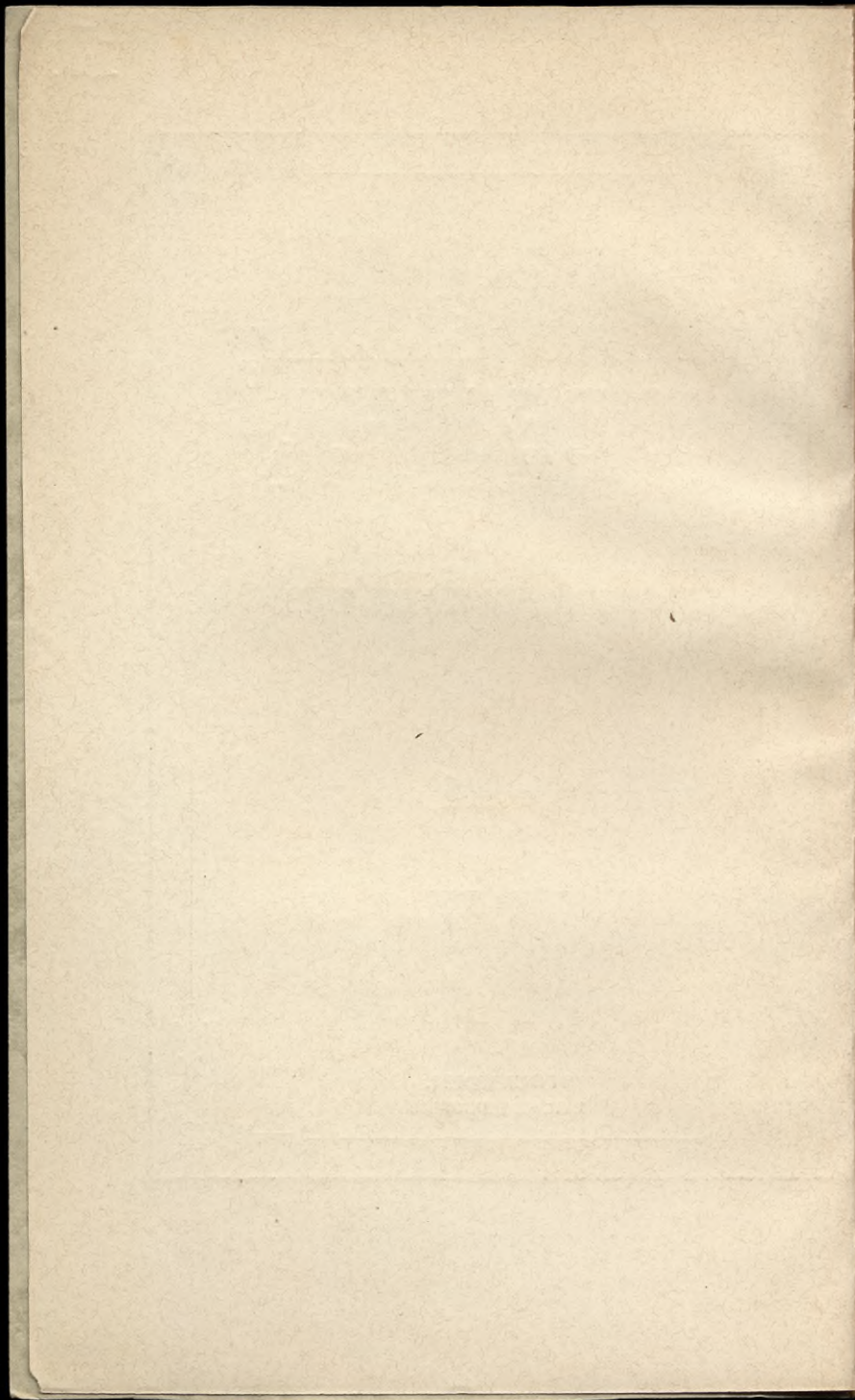
ROMANTISERAD SKILDNING FRÅN KARL IX:S TID

AF

J. O. ÅBERG.

STOCKHOLM.
HENRIK LINDGREN.

BONDEKUNGEN.

ROMANTISERAD SKILDNING FRÅN KARL IX:S TID,

AF

J. O. ÅBERG.

STOCKHOLM.
HENRIK LINDGREN.

BONDERKUNGEN

ÖREBRO 1884

A. O. ÅBERG

ÖREBRO 1884.
BOHLINSKA BOKTRYCKERIET.

1.

På den smala skogsväg, som vid tiden för denna skildring, eller år 1609, ledde från Kesta kyrka, belägen på östra sluttningen af Kinnekulle och annex till Österplana, syntes en vårdag strax efter middagen tvenne ryttare sakta färdas fram under det de nästan oafvändt betraktade den omgifvande nejdens skönhet.

Den ene ryttaren var en närmare sextioårig man, som ändock bar sin ålder med ära, att döma af hans raka hållning och de kraftiga dragen i hans anlete. Hela hans uppträdande var befallande och det syntes nog på honom, att han var van att herska.

Vi igenkänna också i honom svenskarnes gamle kraftige monark Karl IX, kung Göstas yngste och kraftfullaste son, af samtid och efterverld kallad bondekungen för sin omvårdnad om landets egentliga kärna, bondeståndet, hvilket han på alla sätt skyddade mot adelns öfvermodiga anspråk och odrägliga öfversitteri.

Den andre personen var något yngre än konungen och brukade ofta följa honom på hans ensliga färder genom Sveriges landamären. Grefve Sköldstjerna var en lugn natur, som ej så ringa hämmade Karl IX:s ofta uppbrusande vrede och visste att ställa så till, att de vredens följder, som annars skulle blifvit ganska svåra, ofta afvändes. Såsom fullkomlig kännare af

trakten var grefven också kung Karl till ej ringa nytta, eftersom denne ej sällan önskade att okänd färdas bland sitt folk och på detta sätt bättre lära känna detsamma.

Ordkarg som Karl IX merendels var, isynnerhet på resor, hade han ej heller nu mycket att säga. Ända ifrån Tornesäter by, der han legat om natten, och till den plats, der vi nu funnit honom, hade han moltigit och ingen enda gång besvarat de anmärkning-
gar, som grefve Sköldstjerna då och då framkastade angående naturen på Kinnekulle. Icke ens då han red förbi Kesta kyrka och grefven menade att ett besök i det åldriga templet kunde vara mödan värdt, hade han lyssnat dertill. Väl fängslades konungens blickar af de oupphörligt omvexlande scenerna, men han teg fortfarande med hvad han tänkte och gömde sorgfälligt intrycken i sitt hjerta.

Ryttarne hade omsider hunnit så långt, att de kunde skönja tornet på Klefva kyrka, då plötsligt ett prassel, som mer och mer tilltog, lät höra sig från vester. Kungen hade nyss hållit in sin gångare, hvilket också efterföljdes af grefven, då en präktig hjort störtade ut ur skogen, endast några alnar framför dem.

Det skrämde djuret hann icke ens öfver den smala skogsvägen, förrän ett skott small och hjorten dignade ned på vägen. Kulan, som ögonblickligen dödat det ståtliga djuret, hade susat så nära örat på kung Karls häst, att denne, ännu ung och ovan vid en dylik musik, stegrade sig och endast kunde hejdas derigenom, att grefven fattade ett kraftigt tag i betslet.

Han hade också på läpparne ett utrop af vrede, då i detsamma en ung man störtade fram till hjo-

ten. Men innan den unge skytten hann fram, hade han varseblifvit de båda ryttarne. Förlägen och som det syntes förskräckt öfver detta möte, stannade han med ena foten i det grunda diket och med den andra på väggkanten, ryckte hastigt af sig mössan och framstammade några ursäkter i så låg och sväfvande ton, att de ej kunde höras af dem de voro ställda till.

Så förgingo ett par minuter, under hvilka kungen betraktade ynglingens friska anlete och kraftfulla gestalt. Vreden spelade till en början ur de kungliga ögonen, men allt eftersom Karl IX betraktade ynglingens ödmjuka ställning, lade sig vreden och han sade till slut, i det han pekade på den döde hjorten:

“Ett mästerskott, min unge vän. Jag tror att kulan träffade rakt i hjertat.“

Detta vänliga tilltal gjorde att den unge skytten lyfte upp hufvudet och såg ryttarne mera käckt i ögonen. Han tog också ett steg framåt för att närma sig hjorten, då grefven med ens förde sin häst fram mot det skjutna djuret och med en afvärjande rörelse gaf till känna att ynglingen ej finge nalkas.

Härunder prasslade det ånyo i skogen och tvenne karlar störtade fram och kastade sig utan dröjsmål öfver skytten.

“Nå, så har jag dig ändteligen, din eländige tjufskytt“, skrek den äldste, under det han knöt den grofva näfven under den unge skyttens näsa. “Den här gången ska’ du ej undgå mig. Laga du, Nils“, fortfor han till sin kamrat, “att hjorten så fort som möjligt kommer fram till Ähsgårde; jag skyndar i förväg dit med tjufven, som nog inte ska’ komma undan straffet så lätt denna gång. Jag vill...”

“Med hvad rättighet bär du hand på denne yng-

ling?“ sporde i detsamma kung Karl och styrde sin häst intill den gamle, allt under det hans ögon sköto skarpa blickar. “Svara, karl!“

Skogvaktaren, ty den, som antastat den unge skytten, var en sådan, hajade visserligen till en smula i början vid åsynen af de båda ryttarne, åt hvilka hans ifver hittills nekat honom att egna någon uppmärksamhet, men efter några minuter återfick han sitt vanliga brutala sätt och svarade, under det han såg ryttarne trotsigt och på samma gång hånfullt i ögonen:

“Hvad ha ni med den saken att göra? Jag följer bara de befallningar, som jag mottagit af min husbonde. Dessutom“, fortfor han och mönstrade under ett spefullt grin ryttarnes af ridten medtagna kläder, “höra ni utan tvifvel till de många landsstrykare, som dag efter dag fara fram som de vore i fiendeland. Packa ni er bara i väg från denna orten, annars ska' nog den stränge fogden Didrik Gormsson ge er ett respass, som ni aldrig ska' glömma.“

“Hvar bor den stränge fogden?“ sporde Karl IX, under det han med möda förmådde kufva sin vrede.

“Det få ni allt göra bekantskap med om ni inte lyda mina råd“, svarade skogvaktaren i rå och näsvis ton.

Grefve Sköldstjerna höll nu på att brusa upp, men en enda blick ur kungens ögon lugnade honom. Under det han och grefven sakta utbytte sina tankar hade skogvaktaren försvunnit med sin fånge. När grefven ändteligen märkte att drängen ensam var kvar, föreslog han på tyska sin konunglige herre att köra bort hjortens vaktare och bemäktiga sig djuret såsom ett straff för skogvaktarens framfusighet.

“Nej“, svarade kung Karl genast. “Låt honom

föra hjorten till fogden. Jag hittar nog också vägen dit.“

Efter detta korta utbyte redo kungen och grefven vägen framåt, följde af drängens hånfulla blickar och föraktliga utlåtelse öfver "tjufpacket och landsstrykarne“.

2.

Fogden Didrik Gormsson på Ähsgärde, som nu bär namnet Edsgärdet, men som antages i de äldsta tiderna hafva hetat Åsgård, var en man, som öfverallt visste att ingifva både respekt och fruktan. Han var ju också en konungens myndige fogde och desse herrar tillagnade sig en ej så liten makt under dessa tider.

Enkeman sedan ett år före tiden i denna berättelse hade Didrik Gormsson blott en dotter, med det gamla nordiska namnet Elna, såsom ett lefvande minne efter sin hustru. Elna var nordisk icke allenast till sitt namn, utan äfven till utseendet. Hennes mildhet och godhet mot alla minskade också all den afvoghet man hyste mot fogden, och på en marknad i Lidköping året före det här i början angifna, hade flere kinnekullebor öppet förklaradt, att det var för hennes skull som Didrick Gormsson fick hafva sitt lif i behåll.

Den osäkra och krigiska tiden gjorde att folk i allmänhet ej företog någon resa eller längre utflykt utan att vara beväpnad, men Didrik Gormsson vågade icke ens lemna sin gård på några minuter utan att vara beväpnad ända till tänderna och ledsagad af någon pålitlig och handfast tjenare. Detta försigtig-

hetsmått hade han vidtagit sedan han en dag på återfärden från Klefva fått så mycket stryk, att han der- efter måste hålla sig inne öfver en månads tid.

Att han var grundligt hatad, det visste han nog, men liksom alla egensinniga och öfvermodiga naturer satte han hårdt mot hårdt. Han trodde nemligen att våldet och styrkan skulle segra till slut, och bemötte därför alla, som stodo under honom i rang, med ett odrägligt högmod. Mot de högre stående och rikare var han deremot krypande och hal, hvadan desse också fingo styra och ställa efter som det behagade dem.

Likasom den tidens qvinnor var Elna ingen bortklemad eller oduglig flicka. Hon skötte hushållet med ordning och intresse och de tjenarinnor hon hade under sig, lydde henne icke af tvång och fruktan, utan af verklig tillgifvenhet. Derigenom blef också arbetet både fortare och bättre utfördt.

Några timmar före det i föregående kapitel beskri-fna uppträdet återkom Didrik Gormsson från en förrättning i Klefva by. Han var så uppretad att han skälfde i alla lemmar och det pussiga anletet glödde i eldröd färg. Då han steg af hästen och lemnade den åt den honom åtföljande handfaste drän-gen Nils, densamme, med hvilken vi gjort bekantskap på skogsvägen, röt han med en stämman, som hördes öfver hela gården:

“Om den oförskämda Eskil Finn vågar sticka sin näsa inom Ähsgärdes egor, så vrider du om den på honom några slag, förstår du. Och får du tag i hans pojke, odågan Botolf, så märker du också honom så, att han aldrig glömmer det! Begriper du?”

“Ja väl“, svarade Nils och tog på sig en grym mine. “Jag ska’ nog göra hvad jag kan.“

Öfver hufvudingången var ett halfmånformigt fönster, genom hvilken dagern släpptes in på vinden. Detta fönster stod öppet och i detsamma syntes Elnas rosiga anlete just som fadren red in på gården. Hon kunde således ej undgå att höra hvad denne lade sin tjenare på hjertat. Men då hon hörde Botolfs namn och hotelserna emot honom, blef hennes kind hvit som snö och hjertat klappade så våldsamt, att hon måste lägga båda händerna deröfver för att söka hämma dess slag. Hon ämnade just återgå till sina sysslor på vinden, då hon hörde fadren ropa nedifrån:

“Elna, Elna, kom genast ned om du är der uppe!”

“Min Gud, hvad står nu på!” tänkte den unga flickan under det hon så fort sig göra lät skyndade utför den branta och obeqväma trappan. “Far är ovanligt mycket uppretad i dag.”

Då hon kom ned i hvardagsrummet gick Didrik Gormsson med snabba steg öfver det der och hvar ojemna golfvet och mumlade långa meningar för sig sjelf. En stund förgick innan han varseblef dottrens ankomst. Hon måste medelst en hostning först gifva sin närvaro tillkänna.

“Jaså, du är der”, sade han slutligen och betraktade dottren med forskande blickar. Derpå sade han: “Nu är mitt tålmod slut. Längre har jag sett genom fingrarna med Eskil Finn, men nu må han stå sitt kast. ‘Som man bäddar får man ligga’, säger ett ordspråk, och den gamle knektstocken skall nog få erfaras, att han ej bäddat just så godt åt sig.”

“Hur så, fader?” sporde Elna med låg stämma. “Hvad har nu gubben Eskil gjort igen?”

“Och det frågar du?” skrek Didrik Gormsson uppretad, “du, som väl känner till den illistige bengeln.

Hånar han inte ständigt de befallningar jag såsom konungens man utdelar, och vågade han ej i dag, att . . . ah . . . jag kan spricka af harm när jag tänker på, att jag inte kunde få honom i mitt våld“, fortfor Didrik och mätte golfvet med stora steg. “Men vänta bara, det kommer väl min tid och då ska' ni alla, som i dag tagit hans försvar, grymt få lida för er uppstudsighet mot mig, *mig, en konungens fogde*“, slutade han med stark tonvigt och stampade så hårdt i golfvet, att de ej särdeles starka tiljorna svigtade.

“Men, hvad har då händt?“ sporde Elna, förskräckt öfver fadrens häftighet.

“Jo“, svarade ändteligen Didrik Gormsson och ställde sig framför dottren, “du kan tänka dig min vrede då jag kom till Börje i Klefva för att mäta ut för oguldna skatter och då fann gården full med folk, som på alla sätt hindrade mig från att fullgöra min embetspligt. Det der var ju ett formligt uppror, vet jag, och detta sade jag också, men bemöttes endast med hån och öppet begabberi. Nu är det visserligen sannt att Börje nog kunnat få vänta med betalningen till dess han sållt sin spanmål, men ser du, min dotter, han var en bland dem, som härom sistens öfverföll mig, då jag låg sjuk så länge. Detta har jag fått veta blott för några dagar sedan. Ett ypperligt tillfälle gafs alltså att straffa honom för den förmäthenhet att öfverfalla en af konungens embetsmän och jag ville för allt i verlden ej låta det gå mig ur händerna. Men . . .“

Didrik Gormsson afbröt sjelf sin mening och började att ånyo gå med stora steg öfver golfvet. Än kastade han händerna på ryggen, och än gnuggade han dem så våldsamt, att det knastrade i fingrarne.

Sedan han ändteligen blifvit något lugnare fortfor, han, ännu gående öfver golfvet:

“Men just som jag med tillhjälp af Nils skulle bryta upp dörren till Börjes stuga, rusade bondflocken fram och jag såg tydligt att deras mening var att göra ände på oss. Endast genom att visa dem mina laddade dubbelpistoler kunde Nils och jag draga oss undan. Härunder voro bönderne öfver oss som ilska bandhundar. De värsta voro Börje och Eskil Finn. Den sednare öfverhöljde mig med de gröfsta skällsord man...”

“Är detta sannt, fader?” afbröt Elna och betraktade forskande Didrik Gormsson.

Hur fräck denne än var, kunde han dock ej utvärda dottrens forskande blickar, ty frågan kom honom för hastigt uppå. Han vände sig därför bort och svarade temligen likgiltigt:

“Ja, visst är det sannt. Eskil Finn är en af de oförskämdate lymlar, som någonsin trampat Kinnekulle. Den der oförskämheten har han lärt sig under sina krigståg, och...men”, afbröt fogden själf åter sitt tal, sedan det lyckats honom att återvinna den själfbeherrskning, som Elnas fråga nära nog beröfvat honom... “det der öfvermodet ska' jag nog qväsa och det snart ändå!”

“Men, hur kommo ni undan?” sporde den unga flickan upprörd.

“Ja, det gick sakta, men det gick ändå. Och inte hörde jag vidare på Eskils smädelser, men jag har ej glömt dem, det kan han vara säker på. Jag hittar nog till hans kyffe och med den makt och myndighet, som...”

“Och du har ej blifvit sårad, fader?” afbröt ånyo

Elna, som aldrahelst ville slippa att höra de vredgade utgjutelserna.

“Nej, inte jag, men Nils fick en sten i pannan så att han var nära att stupa omkull. Han har också ett godt öga till Eskil och hans oförskämde pojke. Så snart han sett om hästarne går han genast till gamle Ulf, som också har ett horn i sidan till Eskils pojke, som han bestämdt påstår idka tjufskytte här i trakten. Och får han tag i Håkan, så för han hit honom, och då ska'... men, hvad kommer åt dig, flicka; du blir så upprörd! Har du åter fått ondt af svindeln, som...”

“Ja, jag kände det nyss så besynnerligt“, svarade Elna, inom sig sjelf tacksam öfver att fadren påminde om den sjukdom, som i barndomen ofta besvärade henne. Genom att förebära att hon återfått den kunde hon således dölja verkliga orsaken till sin upprörda sinnesstämning.

“Då är det bäst att du kryper till sängs igen“, menade fadren och ledde Elna ut ur rummet. “Du vet att det är det enda, som hjälper.“

Då Elna kom in i sin bredvid fadrens belägna kammare hörde hon honom stanna i förstugudörren och spörja en öfver gården passerande tjenare om Nils ännu begifvit sig af till skogvaktaren. Hur mycket hon än ansträngde sina hörselorganer kunde hon dock icke uppfånga tjenarens svar, men att detta måtte varit tillfredsställande för fadren, det kunde hon mer än väl sluta sig till af den mening han halfhögt uttalade för sig sjelf:

“Godt, då får jag snart den göken i mitt våld. Kanske båda två om lyckan är god. Nog ska' de

då komma att få erfara hvad det vill säga att håna och förfördela en konungens embetsman.“

När Elna väl hört fadren stänga dörren till sitt rum, sjönk hon suckande ned på en stol, knäppte händerna öfver bröstet och hviskade:

“Jag är viss på, att Gud nog skall beskydda Håkan, om jag beder honom derom.“

3.

Det meningsutbyte, som den nyligen timade händelsen framkallat mellan Karl IX och grefve Sköldstjerna, var af kort varaktighet. Grefven fick för det mesta prata ensam. Blott då och då svarade kungen medelst en nick eller någon enstaka mening. Slutligen afstannade samtalet helt och hållet då grefven märkte att kungen ej fann sig intresserad deraf.

Denna för kung Karl välkomna tystnad blef dock ej långvarig, ty ett stycke längre fram, der vägen lopp i en tvär krökning, snafvade konungens häst och föll, men lyckligtvis ej häftigare än att Karl IX hann kasta sig ur sadeln.

“Gjorde ers majestät sig något illa?“ sporde grefven och stod i blinken bredvid sin konungslige herre, den han betraktade med verkligt bekymrade blickar.

“Nej, inte jag, men kanske hästen“, svarade konungen. “Hjelp mig, grefve, så ska' vi försöka att resa honom upp.“

Båda två togo i hvar sin tygel och manade på djuret att resa sig. Det gjorde en rörelse för att efterkomma tillsägelsen, men föll åter tillbaka, tillkän-

nagifvande medelst en smärtsam gnägning, att det ej kunde resa sig upp.

“Skada på en så duktig häst“, menade konungen. “Vi få väl lof att gifva honom nådestöten, heldre än att han...”

“Om ers majestät tillåter, så ska' jag undersöka honom“, vågade grefven afbryta. “Jag har af en gammal krigsbuss på mitt gods lärt mig att någorlunda sköta sjuka hästar.”

Med en nick gaf kung Karl den begärda tillåtelsen.

“Ja, vi måste till vår stora saknad göra så, som ers majestät sade“, pustade ändteligen grefven, sedan han en lång stund företagit sina undersökningar till synbarligen stor smärta för det vackra djuret. “Hästen har beklagligen erhållit så stora skador, att...”

“Ja, fort till verket då“, afbröt Karl IX. “Vi måste skynda oss innan någon varseblir vårt förehafvande.”

Sedan hästen blifvit dödad, drogs han skyndsamt undan i buskarne.

“Ja, nu stå vi der vackert“, skämtade Karl IX, ty han kunde ibland också öppna läpparne till ett skämt. “Er häst, grefve, är nog stark att bära oss båda.”

“Nej, ers majestät“, svarade grefve Sköldstjerna i samma skämtsamma ton. “Fastän vi ej nu ha krig, må det likväl förunnas mig att efterlikna Henrik Wrede vid...”

Grefven afbröt sig plötsligt, ty han ansåg det opasande att vidröra en så ömtålig sträng, som alltid smärtade konungen. Han hade just en ursäkt på tungan, då Karl IX utbrast:

“Ni påminner mig om ett af de olyckligaste ögonblicken i mitt lif. Vid Kirkholm förlorade jag bland annat en trogen och bepröfvad vän. Men, se så, grefve, tag inte den der oförutsedda påminnelsen så häftigt till er, utan låtom oss nu på äkta landsvägsmanér fortsätta vår färd, gående och ridande hvar sin stund.“

Konungen satt först upp och i sakta mak anträd-des alltså resan utåt den besvärliga skogsvägen, som der och hvar lade rätt betydliga hinder i vägen. Då Karl IX såg hur grefven svettades och pustade, anmärkte han:

“Det här är något helt annat, än att promenera på Stockholms gator och i slottsrummen, men det kan ändock ej skada, att vi båda få känna på skilnaden. Se så, nu är det er tur, grefve, att . . .“

Karl IX uttalade ej meningen fullständigt, utan höll i stället in hästen och gjorde sig beredd att stiga af, då grefven inföll:

“För all del, ers majestät, sitt qvar! Vi ha ej långt fram till en mensklig boning.“

“Inte“, utbrast kungen och såg sig nyfiken omkring. “Jag kan ej . . .“

“Jo, om ers majestät ser mera till höger“, afbröt grefven, “så varsnar nog ers majestät en lätt rök der borta mellan träden.“

Och med detsamma pekade grefven åt det omtalade hållet.

“Ja verkligen“, svarade konungen och hans uppsyn ljusnade. “Jag känner att det skall smaka rätt godt att få hvila sig i den der kojan.“

“Eller“, fortfor grefven och pekade åt ett annat håll, der en by skyntade fram mellan de glesnade

träden, "vore det inte bättre att vänta med hvilam till dess vi hunne fram till Klefva by. Der skulle åtmin . . ."

"Nej", afbröt kung Karl med större liflighet än vanligt. "Kommer jag dit, så blir jag snart igenkänd och ni vet att jag så mycket som möjligt vill undvika detta. Kojan är ej obebodd såsom det synes och tilläfventyrs kunna vi der påträffa lika vänliga menniskor som der borta i byn.

Efter en kort marsch öfver stockar och stenar hunno kungen och grefven ändteligen fram till den lilla stugan, som såg rätt inbjudande ut, ju närmare man kom henne.

Karl IX hade knappt hoppat af hästen, förrän stugdörren öppnades och en gammal gumma trädde ut.

"Hör han", skrek hon till grefven, som fattat tag i betslet, och pekade dervid på en några alnar derifrån stående halflutande gärdesgård, "han kan binda hästen der om han vill. Gräs finnes i skogen och rar mjölk har jag om nådig' herrarne behöfva något till lifs. Skada bara, att inte gubben min är hemma för tillfället, annars kunde han nog hålla målron vid makt, för se han har mer än en gång tjenat höge herrar, så att han nog vet hur han ska' lägga sina ord. Ja, det vet han, så mycket är säkert, och inte är han buskablyg af sig, äfven om det gällde att se sjelfvaste kungen i synen, för se det . . ."

Under det gumman pratade allt detta hade hon närmat sig ryttarne för att visa det säkraste stället på gärdesgården, så att hästen, om han vore ostyrig, ej skulle draga omkull hela eländet. En häftig torrhosta hindrade henne från att sluta meningen.

Det syntes tydligt på Karl IX, att han ej tyckte

illa om gummans frispråkighet. Sedan grefven bundit hästen efter hennes anvisning, vände sig kungen till den ännu hostande gumman och sporde:

“Hvad heter du, min gumma?”

“Jag heter Sara, jag, och min gubbe heter Eskil Finn och likare karl finnes inte på hela Kinnekulle, det har prosten i Husaby sagt.”

“Hvad har din gubbe för ett yrke“, sporde kungen vidare, ty han fann sig intresserad af gummans munvighet.

“Åh, nu för tiden går han än i skogen och hugger ved, än gör han skor åt klevvaungarne. Men se förr, då var det annat lif i gubben, när han var med vår nådige kung, den Gud förläne ett långt lif, i polska fejden. Han fruktade då lika litet för sarmaterne som han nu gör för den elake och högmodige fogden på Ähsgärde. Ja, det är säkert det. Men stå nu inte här, nådige herrar, utan kom in i stugan, för jag ser att det drar sig till regn. Väl är det lågt till taket och trångt der inne, men nog finns der rum för tre alltid.”

Och utan att invänta svaret trippade gamla Sara i förväg in i stugan, hvars renskurade dörr hon slog upp på vid gafvel.

Då Sara nämnde fogden på Ähsgärde utbytte kungen och grefven ett hastigt ögonkast. Den först nämndes blickar hade betydligt mörknat och grefven visste nog att detta betydde att ett oväder samman drog sig öfver den utpekade fogdens hufvud.

Utän att likväl nämna ett enda ord härom följde grefven den i förväg gående Karl IX.

4.

Under det Elna och hennes tjänarinnor voro som bäst i farten med att stöka i köket, hördes plötsligt Didrik Gormsson triumferande utropa från förstugubron:

“Nå ändteligen har jag den karnaljen i mitt våld! Han har väl öfvat tjufskytte kan jag tro?”

“Ja, stränge herr fogde“, svarade Ulf skogvaktare och ledde fram Håkan, Eskil Finns son. “Jag grep honom på bar gerning.“

Så snart Elna hörde hvad det var frågan om sprang hon fram till fönstret. Hennes kinder bleknade och hennes knä darrade då hon varseblef Håkan stående framför hennes vredgade fader.

De båda tjensteflickorna hade dragit sig undan i en vrå, men dock så, att de kunde gifva akt på minspelet i Elnas ansigte, ty de hade länge förstått att den unga fogdedottren hyste kärlek till Håkan. Hvad de nu sågo gånge dem visshet på, att deras aning var sann. De utbytte också hemlighetsfulla blickar och skiljdes derefter åt för att återgå till sina sysslor.

Elna deremot smög sig försigtigt upp för trappan och tog plats vid den förut nämnda gluggen öfver dörren. Härifrån kunde hon både höra och se bättre och var dessutom ej så lätt utsatt för att upptäckas af fadren, som om hon qvarstått vid köksfönstret.

“Jo, du är en ljus fogel, du!“ utbrast Didrik Gormsson och borrhade sina ilska blickar in i Håkans. “Du jagar olofligt på kronans mark, och . . .“

“Ja“, afbröt den unge skytten trotsigt, “det har jag gjort.“

“Vet du hvad det är för straff på, att öfverträda konungens bud i detta hänseende?”

“Nej, ingen har sagt mig det.”

“Nå, så skall jag göra det“, svarade fogden under det skadeglädjen lyste ur hans ögon. “Det är vid dödsstraff förbjudet att jaga kungens hjortar.”

Vid denna förkrossande underrättelse bleknade Håkans kinder, men blott för några ögonblick. De återtogo snart sin naturliga färg.

“Det är aldrig möjligt“, svarade han med sorglös uppriktighet. “Prosten i Husaby skulle väl ha sagt något derom.”

“Jag bryr mig inte om hvad prosten säger eller tänker“, inföll Didrik Gormsson, under det han hånfullt skrattade. “När jag säger någonting, så är det alldeles som om kungen sjelf sade det, ty *här* gäller mitt ord lika mycket som hans, eftersom jag är satt i hans stad och ställe.”

Och vid dessa ord bröstade sig den högmodige fogden ej så litet öfver sin inbillade makt och myndighet.

Ulf skogvaktare, som hela tiden betraktat Håkan med skadeglada blickar, fann sig nu manad att omtala sitt möte med de båda ryttarne, och han slutade sålunda i den mest försmädliga ton:

“De sågo ut att vara sådana afdankade knektslasar, som dag ut och dag in ströfva kring bygden och föröfva allehanda ofog. Jag vårdade mig knappt att svara dem!”

“Kors för tusan“, utbrast Didrik Gormsson, “nu handlade du inte klokt, Ulf. Jag hade just för ett par dagar sedan ett bud från landshöfdingen, som noga lade mig på hjertat att spana efter några tjuf-

var, som lära hålla till i Kinneskogen. Härom dagen hade de plundrat en fiskarstuga vid Skjöråsviken. Men“, fortfor den myndige Didrik och tog på sig en sjelfbelåten mine, “jag ska' nog taga itu med de karnaljerne och lära dem att ha aktning för lagen och för en kunglig embetsman. Men, nu till dig, tjufskytt“, fortsatte han och gick Håkan in på lifvet, “du ska' nog få känna hvad denna arm duger till, det kan du vara säker på!“

“Jag fruktar er inte“, svarade Håkan och uthärdade med trots fogdens blickar.

Ett sådant motstånd var icke Didrik Gormsson van vid. Hela hans högmodiga själ jäste af harm och förtrytelse. Icke längre mäktig sig sjelf rusade han på Håkan och gaf honom en bastant örfil.

I samma ögonblick hördes ett svagt anskri från gluggen ofvanför dörren, men de på gården varande personerne förnummo ej det ringaste ljud deraf. Anskriet kom från Elna, som ej kunde lägga band på sina känslor då fadren begick det skamliga våldet mot den försvarslöse Håkan.

“Ni kan slå mig därför att jag ingenting har att värja mig med“, utbrast denne, under det harmens glöd brann på hans kinder, “men om jag hade . . .“

“Ja, om du hade aldrig så många vapen, så skulle jag behandla dig på samma sätt“, röt Didrik Gormsson till och rusade ånyo på Håkan, för att ytterligare misshandla honom. Men nu var det slut med ynglingens tålmod.

Håkan hade, fastän icke äldre än ett par och tjugu år, en ovanlig kroppsstyrka, dagligen förökad genom styft arbete på åker och äng. Och när dertill kom, att hans kropp besatt en ganska stor smi-

dighet, kan man nogsamnt förstå, att han ingalunda var en föraktlig motståndare.

När Didrik Gormsson derfor åter rusade på honom, var, såsom ofvan sades, hans tålmod slut. Han ville ej låta sig behandlas som en usel slaf, dertill hade den gamle fadrens förmaningar och lärdomar slagit allt för djupa rötter i hans själ. Samlande hela sin kraft, grep han för den skull fogden vid bröstet och slungade honom så våldsamt mot husets vägg, att han för några ögonblick låg medvetlös. Derpå vände han sig mot Ulf skogvaktare och tänkte i sin vrede att förfara på samma sätt med honom, men Ulf, som en gång förut varit ute för Håkans jernstarka armar, satte genast sin person i säkerhet in på bakgården, hvars grind han drog igen efter sig. Bullret och det ovanliga skådespelet hade dock tillkallat flere af husets folk, som skyndsamt ilade till för att se efter hur det gick med fogden. Och bland desse tjenare fanns det knappast en enda, som ej i sitt hjerta unnade den dryge fogden allt det stryk han kunde få, ty han var fruktad af alla, men älskad af ingen.

Äfven Elna hade skyndsamt ilat ned, och just då Håkan vände sig ifrån den flyende Ulf, mötte han den unga flickans blickar.

Förlägen öfver att han så öfverilat sig gick han emot Elna för att bedja henne om tillgift, men hon slog afvärjande emot honom med handen och sade med bekymrad men ändock ej vred stämma:

“Håkan, tänk om du gjort min far illa!”

I dessa få ord låg, jemte förebråelsen, så mycken ömhet, att den unge mannen knappt visste hvad han skulle säga. När han ändteligen kom till så mycken

besinning, att han hade klart för sig hvad han skulle säga, hördes Didrik Gormsson ilsket brummande resa sig upp. Sedan han gnidit sig några slag öfver armarne och låren, skrek han till de tjenare, som skockat sig omkring platsen:

“Hvad stå ni och gapa efter! Ha ni inte sett att den der eländige pojken, den der tjufskytten, förgripit sig på mig därför att jag velat straffa honom för hans brott! Hvad, fege stackare, frukta ni för honom, ni, som ä' många fler än han? Ni borde blygas! Bind honom genast och...”

“Den, som försöker att binda mig, den spräcker jag skallen på“, afbröt Håkan och ryckte hastigt till sig en på marken liggande spetsig sten. “Frivilligt ska' jag gå i fängelse därför att jag brutit mot kungens bud, men inte låter jag sparka mig som en hund, kom ihåg det!”

Tjenarne sågo ömsom på hvarandra och ömsom på den af ilska blodröde fogden. Härunder smög sig den listige Ulf ånyo fram och lyckades att komma bakom Håkans rygg utan att han visste det. Blixtsnabbt kastade han derefter bakifrån sina armar omkring ynglingens och innan denne visste ordet af låg han omkullslagen med fogden och hans tjenare öfver sig.

Didrik Gormsson lyfte redan armen för att slå Håkan i ansigtet, när han i detsamma fann den qvarhållen af en mjuk hand.

Förundrad blickade han åt sidan och skrek till:

“Hvad, flicka! Hvad tar du dig till!”

Alla tjenarne hade vid åsynen af husbondens dotter släppt sina tag. Knappt kände också Håkan detta förrän han, vig som han var, ånyo stod på benen.

Didrik Gormsson var utom sig af raseri och han förebrådde dottren i de häftigaste ordalag hennes ingrepp i hans rättigheter. Då hans ordflöde var som störst afbröts det af Håkan med dessa lugna ord:

“Banna ej jungfru Elna. Jag har ju ej nekat att gifva mig fången, men jag vill alls inte bli misshandlad på det sätt som nu skett. Jag följer er godviligt i fängelse.”

Efter dessa ord kunde han förstulet sända den unga flickan en tacksam blick, den hon lika varmt besvarade och aflägsnade sig med dröjande steg.

Didrik Gormsson hade vid närmare eftertanke känt sig betydligt snopen öfver dottrens inblandning i hans affärer. Väl önskade han straffa henne, men detta kunde ej ske i alla tjenarnes närvaro. Han lofvade dock sig sjelf, att hafva henne i åtanke vid lägligt tillfälle, ju förr desto heldre.

Då Ulf ville medfölja dem, som skulle afföra Håkan till hans fängelse, en liten stuga på bakgården, vände sig ynglingen emot honom med så hotande rörelser, att skogvaktaren heldre fann för godt att stanna kvar. En tjock träbom lades derefter för stugdörren, och när detta var gjordt sade Didrik Gormsson, hånfullt skrattande:

“Väl att jag nu har dig inom lås och bom, din vargunge. Slipper du lätt härifrån, så vill jag inte vara fogde en dag längre.”

Gnuggande händerna af förnöjelse öfver att nu ändteligen ha sin fiende i säkert förvar, återvände Didrik Gormsson till sin kammare utan att kasta en enda blick in genom det temligen stora köksfönstret. Hade han gjort det, skulle han fått se hur Elna och hennes båda tjensteflickor lifligt samtalade under det

armar och hufvud voro i en oupphörlig rörelse. Han hade då nogsamnt kunnat ana, att något ovanligt vore på färde.

5.

Sedan Karl IX och grefve Sköldstjerna under muntert samspråk med den munviga värdinnan ätit sig fullkomligt mätta, sade mor Sara:

“Se så, nu har den fattige knekten Eskil Finns hus haft den äran att ha hyst två höge herrar under sitt tak. Det har inte händt allt sedan öfversten på Hjelmsäter var här och skref ut Eskil, och det är Gudnås många år sedan dess. Han hade nog också velat taga vår pojke med, men far satte stopp derför, ty han ville inte att pysen skulle bli kanonmat förr, än han kunde handtera ett svärd emot landets fiender. Ja, så sa' han, och så säger jag också“, slutade mor Sara och suckade djupt.

“Hur många barn har du, gumma?“ sporde kungen, som fann sig road af den inblick han fick i det fattiga folkets husliga förhållanden.

“Vi ha inte mer än ett och det är vår pojke, Håkan. Han skäms minsann inte för sig och en ståtlig knekt skulle det nog bli af honom om . . . men“, hejdade sig gumman, “jag har glömt att fråga hur många barn ni har, nådige herre. Det är väl en hel klunga, kan jag tro?“

Kungen, ty han fick nära nog ensam underhålla sig med gumman, emedan grefven envist satt och såg ut genom fönstret, skrattade hjertligt åt denna rättframma fråga och svarade:

“Ahja, nog har jag några stycken.”

“Kunde nog tro det. Och så har han nog äfven råd att uppfostra dem till herremän, han.”

“Skulle du vilja att din pojke blefve en herremän?”

“Intet just det. Det skulle kanske göra honom högfärdig, och ett högfärdigt sinne är en styggelse inför Gud, men . . . men . . .”

Mor Sara stannade här och nöp förläget i förklädesbanden.

“Säg ut du, gumma“, uppmanade kungen. “Du har bestämdt något på hjertat.”

“Nog har jag det, men jag vet inte om jag törs . . .”

“Åhjo, var inte blyg. Tala om din önskan för mig.”

“Ja, nog skulle det vara bra för Håkan om han vore något mer än en fattig knektpojke, för se . . . men, nådige herre, lofva mig att inte tala om det för den stränge fogden, om ni skulle träffa honom!”

“Ja, det lofvar jag dig“, svarade kungen, förundrad öfver gummans begäran. Den gamla fortfor då:

“Se det är på det viset, att fogden har en fager dotter, som heter Elna, ett par år yngre än vår pojke. Nu är han, med förlof sagdt, den vackraste pojke i hela Klefva och modig och stark är han, det vill jag svära på, om så skulle behövas. Nu är det så, att de båda barnen lekt tillsammans allt sedan de kunde krypa, ty då var fogden inte sturskare, än att han kunde nedlåta sig att ta' Eskil i handen. Med åren fattade de tycke för hvarandra, och det är knappt en månad sedan Håkan en qväll kom hem och berättade att Elna sagt att hon höll honom kär. Vi blefvo bedröfvade både far och jag, ty fogden har på de

sednare åren blifvit så orättvis och sträng, emedan han för hvarje dag blir rikare genom de mutor han tar af herremännen, och derfor sökte vi att förmå Håkan att slå Elna ur hågen, men“, fortsatte gumman med lätt förtrytelse, “det var alldeles som att slå vatten på gåsen.“

“Jo jo men“, inföll kungen. “Det är så med kärleken, mor lilla.“

“Sannt“, invände gumman Sara, “men man ska väl ändå se, till hvem man vänder sin kärlek. Det behöfdes bara att fogden finge nys om att hans dotter håller den fattige knektpojken kär och han skulle genast rifva ögonen ur skallen på honom. Han vill naturligtvis ha en rik herreman till måg och derfor . . . derfor . . .“

“Vill du att din son också skall bli en rik herreman, eller hur?“ sporde Karl IX, då mor Sara kom af sig.

Gumman mumlade några otydliga meningar för sig och ämnade just besvara konungens ord, när dörren med ens rycktes häftigt upp och en hvithårig gubbe med ännu rak och krigisk växt störtade in under utropet:

“Nu är fan lös igen! Den sakramenskade fogden har låtit fängsla Håkan och . . .“

Eskil Finn, ty det var han, fick i detsamma syn på kungen och grefven och ryggade i förstone förskräckt tillbaka. Derpå gnuggade han sig i ögonen, icke en utan flere gånger, och utropade till slut, under det han ännu mera rätade upp sin kraftiga gestalt:

“Aldrig trodde jag, gamle man, att jag en gång till i detta lifvet skulle få återse min kon . . .“

Grefven, som skyndat fram för att hejda den gamle knekten, lyckades också att hindra honom från att riktigt uttala sista ordet. Men dermed var ändock ingenting vunnet. Gamla Sara fattade genast hur det förhöll sig och hvilken gäst hon herbergerat. Och nu skulle man ha sett henne! Aldrig sedan unga åren hade hon visat en sådan mjukhet i knäveckan och aldrig förut, icke ens vid afhörandet af den mest rörande predikan, hade hon så ofta fört förklädet till ögonen. Hon vågade knappt se på kungen. De bruna skrumpna kinderna färgades af en rodnad, som ej på tiotal af år visat sig der och rösten darrade hörbart då hon utbrast:

“Förlåt mig om jag . . .“

Sara fick ej fortsätta. Den misslynthet, som kungen känt vid afhörandet af den högmådige fogdens bedrifter, hade med ens vikit bort. Han steg raskt upp, tog den gamla i handen och sade:

“Se så, var nu inte bortkommen. Din gubbe har känt igen mig sedan krigsåren förmodar jag, och det kan inte hjälpas nu, Men ett befaller jag er, godt folk, och det är, att ni inte tala om för någon att jag är här på orten. Jag vill resa okänd och har viktiga skäl därför. Men du, min gubbe“, fortfor han och vände sig till Eskil Finn, som stod der lika handfallen som hans gumma, “du har bestämdt varit med mig i hårda duster, det ser jag på ditt ärriga ansigte.“

Nu skall man tro att gubben Eskil fick mål i munnen. Att nämna något sådant, som kungen gjorde, det var att vidröra den ömtåligaste strängen i den gamle knektens hjerta.

“Jo jo men, ers majestät!“ svarade Eskil och såg

Karl IX trofast i ögonen, "vid Kirkholm gick det hett till, skulle jag tro. Jag stod blott några alnar ifrån Henrik Wrede då han gaf ers majestät sin häst."

"Återigen denna påminnelse", mumlade kung Karl för sig sjelf och for med handen öfver pannan. Högt sade han derefter: "Jaså, du var med der! Ja, det var en olycklig dag för oss och jag hoppas, att vi aldrig hädanefter måtte få upplefva en sådan. Nå, hur har du det stäldt på din ålderdom?"

"Åhjo, tackar som majestätet frågar. "Efter mitt ringa stånd har Gud rikligen välsignat oss, men . . . men . . ."

"Säg ut, du", uppmanade kung Karl.

"Det är en sak, som gör mig bekymmer."

"Hvad är det för en sak?"

"Pojken min!"

Nu kunde grefven, som hittills tegat, ej längre hålla munnen.

"Det var besynnerligt", utbrast han. "Alldeles nyligen har din egen hustru inte annat än talat godt om honom."

"Ja, det säger jag också", inföll kungen.

"Nå, nå", menade Eskil Finn och ref sig i pannan, förlägen öfver att han kanske sagt en dumhet, "jag menar inte så, att han gör oss någon förargelse och är en olydig son, utan . . . utan . . ."

"Nå?" sporde kungen med en viss häftighet.

"Han gör sig sjelf illa."

"Hur så? Aha, jag förstår. Du hänsyftar på hans kärlek till den vackra fogdedottren?"

"Hva', hva'?" utropade Eskil under det mor Sara förlägen drog sig undan till en vrå af rummet och gaf kungen ett par ögon, som sade så mycket som:

Det der kunde du gerna hållit inne med, "hvem har talat om att pojken . . . och, det kan inte vara någon annan än du, mor, det är säkert. Ja, nådig majestät, är det inte fasligt att pojken gått och dummat sig så der! Nu, då fogden fått tag i honom, ska' han nog . . ."

"Hvarför har han då råkat i fogdens våld?" afbröt kungen.

På denna fråga hade Eskil svårt att svara. Han tittade förlägen än upp i taket och än ned i golvet, om han ej tilläfventyrs skulle få någon ljus ide, men en sådan hittade ej vägen till gubbens hjerna. Då kungen för andra gången gjorde sin fråga, måste dock Eskil klämma fram svaret:

"Tag ej illa upp, nådig' majestät", bad han och såg så rörande på kung Karl. "Pojken är en smula häftig och jagt är hans käraste sysselsättning. Jag kan också skryta med att han är den säkraste skytten på hela Kinnekulle. Han hade i dag fått se en ovanligt stor hjort och med ens vaknade hans jagtlust. Nog har jag många gånger sagt till honom, att det är strängt straff på att skjuta kungens hjortar, men . . ."

Eskil Finn tystnade här och vände förläget mössan mellan fingrarne.

Ett långt utdraget "a—h" hade emellertid samtidigt halkat öfver konungens och grefvens läppar. Den sist nämnde ämnade just tala, då Karl IX gaf honom en vink att tåga.

"Du har rätt, gamle krigsbuss", svarade han derefter. "Lagen bestraffar strängt hvarje öfverträdelse mot konungens förbud. Tag dock nu ej saken så illa vid dig. Du är min gamle krigskamrat sedan

fordna tider och jag skall försöka att ställa saken till rätta. Jaså, den der fogden på Ahsgårde är så svår af sig?”

“Åh, alldeles förskräcklig!” utropade Eskil och hans gumma med en mun. Det kändes alldeles som om en stor sten vältats från deras bröst. Eskil fortfor. “De höge och rike herrarne håller han med, men det är bönderne och de fattige, som få sitta emellan. Men se, ett sådant väder det blir! Jag måste ut för att ställa hästen under skjulet!”

Och innan hvarken kungen eller grefven hunno säga ett enda ord var den rörlige knekten redan utom dörren.

Mor Sara hade också sett rätt, då hon vid de främmandes ankomst spådde ett annalkande oväder. Det hotande moln, som långsamt men säkert uppstigit öfver kinneskogens nordöstra trädtoppar, hade småningom utbredd sig öfver mer än halfva firmamentet. Först hördes en sval vind susa omkring stugan, så började några tunga regndroppar att falla och det var då som Eskil skyndat ut, och slutligen urladdade det svarta molnet ymnigt sitt innehåll, under det klara blixtar tidtals delade detsamma.

Sedan Eskil väl fört den orolige springaren under tak, inträdde han åter i stugan.

“Det börjar redan skymma på”, sade han oroligt. “Vill nådig majestät att jag går ned till byn för att skaffa en vagn och styra om husrum der nere och . . .”

“Nej, nej”, svarade kungen afgörande. “Både grefven och jag få nog rum i din stuga. Du vet att jag vill vara okänd, och då jag i morgon bittida besöker fogden, vill jag ej att någon skall vet hvem jag är. Du har hört min vilja.”

“Det kanske klarnar snart upp igen“, inföll grefve Sköldstjerna och såg med längtansfulla blickar bort mot hyn.

“Nej, stränge herre“, svarade Eskil, “det blir nattregn.“

För att fördrifva tiden till läggdags berättade Eskil på uppmaning af grefven de sagor, som lefde på folkets läppar angående Klefva och den gamla Klefva- eller Gillestaden med sina sex gårdar: gumsegården; Gröneberg*); “kartegården“; baggården, der offerpresterne bodde och “sjelfve gödde och ilskna som baggar ofta rusade ut, ridande på dessa vilddjur, att stänga alla de syndare på gatorna, som ej ville knäfalla för dem och deras afgudar“; skrifvaregården, ett tillhåll för trollkarlar, som ristade dödsdomar på “skärestocker“, samt knarkagården. Härom förtäljer sagan: Der var, i vester om staden, den kongl. hafre- och kornåkern, der kornknarren alltid hördes, men sedan dess aldrig hörts på denna sida af staden, emedan han då skrämdes för alltid af de kungliga gnäggande och snarkande hästar, som der hade sitt stall, och der voro äfven de orimligt höga stall- och stridsvagnarne, som natt och dag gingo i knerk och knark, ty vagnsmörjan var ännu icke uppfunnen. Så förtäljde Eskil vidare sagnen om hur Klefva kyrka fått sin dyrbara silfverkalk. Den hade en natt blifvit röfvad från Bratteforsfrun, som med sina troll höll gästabud, af en manhaftig ungersven, hvilken bjöds att dricka derur. Ridande in på den nyplöjda åkern, dit trollens magt ej sträckte sig, kom han slutligen, trots Bratteforsfruns ideliga tillrop: “Rid ej på åkern den

*) Gröneberg är nu ett mantal säteri med storartad utsigt öfver nejden.

sköna, utan på ängen den gröna“, in på kyrkogården med sitt rof. Äfven fingo kungen och grefven, som med synbart intresse hörde på de gamla sagorna, vetskap om hur det så kallade „plantelandet“ ännu tillreddes och såddes. Hvarje år den femte maj klockan tolf på dagen, äfven om is och snö betäckte marken, samlades byns befolkning på det så kallade „plantelandet“ bredvid kyrkan. Då klockan var tolf började gräfningen och nedsättande af rot- och kålplantor och allt detta måste vara gjordt på en half timme. Då qvällen kom dansade man en yrande ringdans omkring landet, och den som då föll omkull, kunde vara säker på att få endast krokiga plantor. Detta kallades att „räcka eller sträcka plantorna“ *).

Som skymningen nu fallit starkare på och Eskil tyckte sig märka att kung Karl hade anlag för att gäspa, oaktadt han gjorde allt för att motarbete det, slutade han med att berätta om huru det i den gamla Gillestaden tillgick vid frierier.

Vester om prestgården finnes ännu en rund kulle, som fått namnet „friarekullen“, inuti urhålkad som en gryta. Dit upp gingo de båda älskogskranka, åtföljde af föräldrar, vänner och bekanta. Pojken och flickan nedlade sig nu midt emot hvarandra på kullens topp och rullade så på ett gifvet tecken nedför dess inre släta sidor. Om de, när de ändteligen nådde bottnen, stannade med ansigtana mot hvarandra, betraktades de genast såsom man och hustru och ett gästabud, som varade i flera dagar, anställdes på friarekullens topp. Men om det hände någon friare den olyckan att stanna med ansigtet vändt ifrån den utkorade, blef han under hån och spott bortdrifven

*) Denna sed upphörde år 1846.

och hade äfven med detsamma förverkat sin rätt att vidare fria.

“Det var en rätt putslustig sed“, utbrast kung Karl skrattande. “Men nu, min gamle stridskamrat, är jag trött och önskar hvila. Tidigt i morgon bitida, om Gud förlänar oss helsan, skola vi begifva oss af för att helsa på den myndige fogden Didrik Gormsson och“, fortfor kungen, mumlande för sig sjelf, “det skall då bli rätt nöjsamt att höra om han vill gorma länge.“

Påklädde som de voro lade sig kungen och grefven på hvar sin hårda bänk och snart förkunnade deras lätta andedrägt att de somnat in.

Eskil och Sara hade krupit ned framför dörren liksom för att hindra hvarje objuden gäst från att komma in och störa den af dem, såväl som af hela Sveriges bondestånd, vördade bondekungen.

6.

Då fogdens glädje öfver att ändteligen ha sonen till den så grundligt hatade Eskil Finn i sitt våld, för att på honom taga en lumpen hämnd, svalnat, genomfor plötsligen en annan tanke hans hufvud.

“Ah“, utbrast han och slog handen för pannan, “nu har jag det! Men kan det väl vara möjligt att Elna sänkt sig så lågt? Jag vet ej hvad jag skall tro. Jag måste ha ljus i denna sak, och olycklig hon, om det skulle vara så, som jag tror. Ha, hvad betyder en flickas . . . nej, jag måste ha visshet! I förgår var det någon, som hånade mig med att jag

nog skulle komma i släktskap med dem, som stå långt under mig. Detta skulle jag få för mitt högmod's skull, sade han. Nu som först märker jag tydligt hvar't han syftade. Jag . . .“

Arg på nytt, som Didrik Gormsson blef, fullbordade han ej meningen, utan rusade ut och styrde kossan till köket, hvarifrån han hörde dottrens röst.

“Ut ni!“ röt han till de förskräckta pigorna. “Fort bara!“

De utkörda pigorna skyndade genast på dörren, men drifna af den medfödda nyfikenheten stannade de utanför densamma och lade öronen intill den för att lyssna.

Elna anade genast hvarför fadren kom som ett rytande lejon. Hon behöfde hela sin kraft för att betvinga den rädsla, som den despotiske fadren alltid ingaf henne då han var i denna sinnesstämning, och det lyckades henne snart.

Sedan Didrik Gormsson några minuter betraktat dottren med genomborrande blickar, sporde han med en stämning, som icke tålde någon motsägelse:

“Hvarför tog du tjufskytten Håkan i försvar?“

Men då Elna envist teg, fortfor han:

“Svara genast. Såsom din fader befäller jag det.“

“Derför att jag tyckte det vara ovärdigt att så många misshandlade en enda värnlös“, svarade den unga flickan och såg fadren käckt i ögonen.

“Jaså“, svarade fogden, under det ett hånfullt leende spelade kring hans läppar, “du vill således göra dig till en riddare i kjol. Ha, ha, ha!“

Under det fogden skrattade på detta sätt hånfullt och Elna rodnade af harm öfver smädelsen, hviskade

Greta, den ena tjensteflickan, till sin kamrat och knöt med detsamma händerna mot dörren:

“Ett sådant odjur! Om jag hade honom här skulle jag rifva ögonen ur honom!”

“Tyst“, hviskade den andra flickan, Stina, “nu har han skrattat ut!”

“Men“, fortfor Didrik Gormsson och återtog sitt förra hårda utseende, “en sådan ridderlighet är ej på sin plats gent emot en sådan fattiglapp som Håkan.”

Qvinnan är ett hesynnerligt ting, säger en gammal författare. Kärleken är hennes ömtåligaste sida, och när den är i fara eller skymfas, blir hon mången gång en hjeltinna i att försvara den.

Så också med Elna. Hon märkte tydligen hvar fadren syftade och blef på samma gång uppretad öfver att Håkan nedsattes för sin fattigdom. Hennes rena själ kunde ej förstå att det var något orätt uti att vara fattig. En förunderlig kraft, ammad af kärleken, strömmade i ett nu till hennes själ och hon sade med stadig röst, under det hon allvarligt såg fadren i ögonen:

“Fader, du vill veta hvarför jag tog Håkan i för-svar. Det var därför att jag . . . älskar honom.”

Hon lade särskild tonvigt på dessa ord.

Det blef för några ögonblick så tyst i köket, att de båda lyssnande flickorna knappt vågade andas för att ej förråda sig. Didrik Gormsson tyckte att hans hjerta nära nog stod stilla. Målet betogs honom för några sekunder och han kände liksom en orkan brusa genom sin hjerna.

Men slutligen kom han dock till sig sjelf och det blef svåra ögonblick för den stackars Elna.

Gripande henne våldsamt i ena armen slängde han

henne utåt golfvet, så att hon var nära att falla och röt med detsamma:

“Jag förbjuder dig att mera tänka på Håkan! Hör du det?”

Fogdens råa tillvägagående hade afgörande inverkat på Elna. Hon såg nu, att hon ej hade att vänta sig något öfverseende från hans sida, men heldre än att förneka sin kärlek, ville hon lida allt för den. I detta hänseende var hon en stark qvinna.

“Fader“, sade hon för den skull, “har ni glömt att min mor . . .“

“Tig, flicka“, röt Didrik Gormsson ännu mera uppretad af påminnelsen. “Du borde blygas öfver att draga skam och nesa öfver mitt hus genom att . . .“

“Det är ingen skam att älska“, inföll Elna, “blott man . . .“

“Jaså, du motsätter dig ännu“, afbröt fogden, under det hans ögon gnistrade af vrede. “Nåväl! Jag skall snart göra ditt hopp om intet. I morgon blir Håkan dömd såsom den der jagat på konungens, det vill säga förbjuden, mark. Ett sådant brott är belagt med dödsstraff och . . .“

Ett anskri från Elna kom fogden att afbryta sin mening. Han var så uppretad af sina tankar, att han ej hörde hur de båda flickorna utanför dörren tisslade och tasslade med hvarandra.

“Ja“, sade han slutligen under det han närmade sig dörren, vid hvilken rörelse Greta och Stina hastigt skyndade undan, “det blir vid hvad jag sagt. Men, du kan rädda honom från straffet, om du förgäter honom.“

Elna lade för några minuter båda händerna mot sitt våldsamt klappande hjerta, liksom för att af dess

bultande söka svaret på sina tysta frågor. Hon kände alltför väl fadrens stränghet i dylika saker och hon var redan beredd på att med sin lycka köpa Håkans lif, då fogden inföll:

“Jag ser att du har svårt för att besluta dig. Du får alltså betänketid tills i morgon bittida, men då beror det på dig om Eskils pojke får lefva eller ej.“

Med dessa ord gick Didrik Gormsson ut och slog köksdörren häftigt igen efter sig. Inkommen på sitt rum sjönk han stönande ned på en stol och dolde ansigtet i händerna. Men slutligen upplyfte han hufvudet, sprang upp och började mäta golfvet med stora steg, under det han mumlade för sig sjelf:

“Det kostar allt på att gifva Håkan lös igen. Ja, det kännes alldeles som om någon skulle vilja rifva hjertat ur bröstet på mig, men det måste ändock ske, så framt Elna afsäger sig honom! Jo, det skulle just taga sig bra ut om jag läte dem giftas! Hvad skulle mina bekanta säga! Hon en rik och ansedd flicka, och han en . . . ah, jag kan bli galen“, fortfor han och sprang omkring som ett retadt vilddjur i sin bur. “Nej, endast på det vilkor jag sagt får han behålla lifvet. Men“, fortsatte han och knäppte med fingrarne, under det hans ögon tindrade af skadeglädje, “om jag ändock, Elna ovetande, skulle döma honom och sedan . . . nej, nej! Det går ej för sig. Flickan har fått i arf sin moders beslutsamma karakter och hon skulle kanske göra sig något illa om hon finge vetskap om att Håkan blifvit straffad. Hon är ju mitt enda barn och jag skall ej kunna . . .“

Skrapningar i förstugan afbröto här fogdens monolog. Förtretad öfver att bli störd i dessa ögonblick, öppnade han häftigt dörren för att se hvem

den objudne kunde vara. Men de häftiga ord han redan hade på läpparne blefvo icke uttalade och den styfva hållningen på kroppen försvann genast, då han såg hvem han hade framför sig.

“Nå, men välkommen, herr baron“, helsade han och steg ut i förstugan. “Hvad för ärende gör att herr baron gjort mitt hus den höga äran?”

“Det skall ni straxt få höra, min bäste Gormsson“, svarade nedlåtande baron Helgkrona på Källa. “Låt oss bara gå in först.“

7.

Greta och Stina, som gömt sig bakom det största trädet på gården, hade knappt sett baronen och fogden försvinna i den sist nämndes rum, förrän de åter skyndade till köket så fort deras ben det tillät.

När de inkommo dit, funno de Elna sittande på fällbänken och med det vackra hufvudet hvilande i ena handen. Vid åsynen af pigorna reste sig den unga flickan upp och försökte att tilltvinga sig en glad mine, något som icke riktigt lyckades henne.

De båda tjensteflickorna höllo af Elna af upprigtigaste hjerta, dels därför att hon ständigt var god och vänlig och aldrig snäste dem, äfven om de någon gång utträttade sina sysslor mindre väl eller långsamare än meningen var, dels emedan hon ganska ofta stått på deras sida gent emot fadren.

Greta, som var den munvigaste och djerfvaste, vände sig genast till Elna:

“Stackars jungfru Elna“, sade hon och skakade

på sitt lilla hufvud. "Att inte få den, man håller kär, det måtte vara bra svårt."

"Ja, jag skulle dö, om någon ville taga Niklas ifrån mig", mumlade Stina för sig sjelf.

"Hvad är det du pratar", utbrast Elna och rodnade.

"Jo, jag säger att . . . men det är allt så godt att först som sist bekänna att vi hört hvad som . . ."

För första gången blef Elna allvarsamt ond på de båda flickorna.

"Ni ha lyssnat vid dörren", sade hon strängt och förebrående.

"Ja", svarade Greta, som förde ordet, och böjde ned hufvudet, hvilken rörelse också efterhärmdes af Stina. "Vi tyckte att det var så synd med jungfru Elna, som alltid varit god och välgörande mot oss, och därför ville vi höra hur det skulle aflöpa. Men", fortfor hon och såg triumferande på den unga foggedottren, "vi ha nu tänkt ut ett sätt, hvarigenom Håkan inte ska' komma att undergå sitt straff i morgon, och . . ."

"Säg det fort, säg det fort", utbrast Elna ifrigt, lik den druknande, som griper efter det förbiflytande halmstrået. "Men skynda er, ty kanske att far snart kommer tillbaka."

"Åhnej", inföll Stina tryggt, "han har fått främmande."

"Hvem har då kommit till honom?"

"Baronen på Källa."

"Jaså han", tänkte Elna. "Nå, då kan jag vara lugn, ty min far är alldeles galen i att få behålla honom länge hos sig." Högt sade hon: "Se bara på

himmelen, hur det mörknar. Vi få bestämdt oväder i natt.“

“Så mycket bättre“, inföll Greta. “Jag skulle ingenting högre önska.“

“Så du pratar“, menade Elna, “men det var sannt, du . . . du . . .“

Den unga flickans blyghet hade nu vänt tillbaka. Det var henne så svårt att öppet bekänna sina känslor inför de båda tjensteflickorna, hur trogna och välmående de än voro.

Den lifliga Greta, som med sitt klara förstånd genast begrep orsaken till sin unga matmoders förlägenhet, sade nu, i det hon med half förtrolighet lade sin hand på Elnas arm:

“Tag inte illa upp, att vi fattiga tjänarinnor lägga oss i vår matmoders angelägenheter. Vi veta nog att det är opassande af oss, men vi älska henne så högt, att vi ej kunna se henne lida, utan att . . .“

Den trogna flickan fortsatte ej, men den tår, som visade sig i ena ögonvrån, borgade tillräckligt för att hon talade sanning. Elna märkte också densamma och hon förstod den. Hennes goda hjerta kunde nu icke skjuta de båda tillgifna tjänarinnorna ifrån sig. Omfamnande dem, den ena efter den andra, sade hon därför:

“Tala du, Greta. Du är en förständig flicka och jag vill gerna lyssna till dina råd.“

“Ja, deri gör ni ej oklokt“, svarade Greta. “Det sätt jag funnit på, måste ovilkorligt vara bra.“

Småskrattande omtalade hon derefter för Elna hvad Stina och hon hittat på under det de lyssnade bakom dörren, och när han slutat, utbrast Elna:

“Ah, så listiga ni äro! Ja, detta kan ej misslyc-

kas. Nu har jag ett godt skäl för att ej behöfva gå och lägga mig i natt. Om far säger någonting, så invänder jag att jag måste öfvervaka arbetet, och som far är så noga, att han vill att jag alltid skall vara närvarande då något företages, så . . .“

“Ja, det blir bra“, utbrast Greta och Stina på en gång och klappade händerna af glädje. Den först nämnda inföll derefter:

“Kors hvad gubben Ulf och Nils, som ha så onda ögon till Håkan och hans far, ska' bli gröngula i synen af förargelse när de komma för att afhemta fången och finna ladan tom. Så glad som jag då blir, när jag får se deras miner, tror jag att jag aldrig varit ej heller någonsin kan bli.“

“Inte jag heller“, mumlade Stina och började att rusta i ordning baljor och kar till nattens arbete.

“Och far, han blir nog inte heller så blid att se på“, tänkte Elna. “Men bara jag kan få Håkan i säkerhet, så är jag nöjd. Med mig må det sedan gå hur det vill!“

8.

“Jaha“, sade baron Helgkrona och sjönk aristokratiskt ned i en alldeles nystoppad ländstol, som Didrik Gormsson nyligen fått till skänks af en 'tacksam klient', “medan jag var i den här trakten, tyckte jag att det kunde vara så godt att först som sist uträtta det ärende, som jag redan länge haft för afsigt att framföra. Och så, min bästa fogde“, fortsatte han och gaf Didrik Gormsson ett nådigt ögonkast, “tog jag mig friheten att störa er i edra magtpålig-

gande hvarf. Jag kan tro att ni har mycket att göra nu, så här dags på våren?”

“Åhnej, just inte“, svarade fogden, som alltid med skyldig vördnad blickade upp till ridderskapet och adeln. “På en hel vecka har ingenting af vigt förefallit“, fortsatte han och förteg visligen hur han af bönderne blifvit bortdrifven från Klefva, “men så fick jag just i dag en liten väl behöflig omvexling i det enformiga lifvet.“

“Så—å, och det var kanske en tjuf, som . . .“

“Nej!“

“Eller några oförsynta landsvägsriddare, som . . . ja, ja, var så god och låt mig tala till punkt“, ifrade han, då han såg att fogden ville göra sitt inpass. “Vi hade, som sagdt, härom qvällen besök af två dylika riddare, men likväl utan harnesk, och de ville prompt tilltvinga sig nattherberge. Min son, Adrian, som är en adelsman från topp till tå, mötte de oförskämde och blotta åsynen af honom hade ett så öfverväldigande inflytande på dem, att de ej mera ville tvinga sig till hvad de ej godvilligt fingo. Detta skulle ej heller lyckats dem“, slutade baronen och sträckte martialiskt ut högra armen, “ty min son Adrian är ej att leka med när han blir retad, och om man sätter ett svärd i denna min hand, så vill jag lofva att det skall göra skäl för sig.“

Pustande öfver det långa talet, sjönk den i sitt eget tycke så oemotståndlige baron Helgkrona ned i ländstolen igen.

“Nej, inte heller sådana landsvägsriddare ha stört enformigheten här“, fick nu Didrik Gormsson ändteligen tid att svara. “Det var nog samma pack, som

Ulf och Nils varit ute för, när de i middags togo en tjufskytt på bar gerning.“

“Ah, en tjufskytt“, utropade baronen liffigare. “Finnes det sådana här på orten? Märkvärdigt att folket ej låter sig varnas af kungens stränga förbud!“

“Jo, sådana finnas verkligen“, svarade Didrik Gormsson, under det hans blickar olycksbådande mulnade, “och det är just den värste af dem, som jag i dag fått i mitt våld.“

“Och han är här . . . här på Ähsgärde?“

“Ja, han sitter i godt förvar i ladan på bakgården. I morgon faller hans dom.“

“Känner ni honom?“

“Ja. Han är son till den gamle knekten Eskil Finn i Klefva.“

Aha, då är det han, som är känd att vara trakstens säkraste skytt?“

“Man säger så“, svarade fogden buttert. “Men till edert ärende, herr baron. Den der pojkkuckycklingen har redan allt för länge upptagit edra tankar och eder dyrbara tid.“

Dylikt smicker föll alltid baron Helgkrona på läppen. Sedan han belönat fogden med ett af sina nådigaste leenden, fortfor han, sedan han tagit på sig en öfverlägsen mine:

“Då konung Magnus Ladulås på Alsnö möte år 1280 uppmanade folket att ikläda sig och häst lans och rustning efter utländskt mönster, var min stamfader äfven bland dem, som genast hörsammade denna uppmaning, hvadan han, liksom alla andra, blef skattfri. Hans afkomling i rätt nedstigande led vann sina riddarsporrar i det blodiga slaget på Brunkeberg den

10 oktober 1471, och det var den ädle riksföreståndaren Sten Sture sjelf, som dubbade honom till riddare. Sedan den tiden hafva alltid ättens manliga afkomlingar utmärkt sig för sällsynt tapperhet. Jag vill visst inte skryta med mig sjelf, ty jag anser det oförenligt med ett manligt sinne, men nog har jag bevistat mången blodig dust och sednast vid Kirkholm var . . .“

“Ah, baron var således med der“, inföll Didrik Gormsson hastigt. “Ja, jag har verkligen hört något glunkas derom. Är det riktigt sannt, som man säger, att en adelsman der räddade kung Karls lif genom att lemna honom sin häst, men att han sjelf blef nedhuggen af fienden?“

“Ja, det var en adelsman vid namn Henrik Wrede. Men om ni vill som jag, min bäste Didrik Gormsson, så lemna vi de döde i fred och hålla oss till de lefvande. Som ni vet, så är Källa just ej en så liten gård. Adrian är min ende son och jag kan naturligtvis ej lefva så fasligt länge till. Och alldenstund det är föräldrarnes pligt att tillse att deras efterkommande ej lemnas utan förökade skatter, så har jag verkligen tänkt och jag tror ej att någon skall kunna finna det orätt af mig, så har jag nu tänkt att . . .“

En envis hosta, som räckte ganska länge, afbröt baron Helgkronas mening. Den gode baronen hostade så, att han blef röd i synen som en kokt hummer. Härunder kunde han ändock tänka som så:

“Han måste känna sig smickrad öfver det anbud, som göres honom af en ridders- och adelsman. Visserligen är hon af ofrälse stånd, och mesalliancen skall nog bli utskriken, men Adrian måste ha medel att föra stat för att komma upp sig, och Ähsgärde en-

samt är med sina afkastningar tillräckligt dertill. Alltså måste jag uppbjuda allt för att få honom till att gifva sitt bifall.“

Under det baronen hostade och sparkade i golfvet med hälarne, gick Didrik Gormsson med feberaktig otålighet fram och tillbaka i det temligen stora rummet. Hans tankar voro dessa:

“Med ängslan afbidar jag slutet på hans långa tal. Längre har jag pinats deraf och snart kan jag icke uthärda längre. Men om han ej skulle komma fram med det förslag, som redan en lång tid sysselsatt mina tankar, eller alltsedan baron Adrian krusade så förbåldt mycket för Elna, då vi i höstas voro på Hjelmäter, utan helt enkelt vilja låna penningar af mig, då . . .“

“Se så, min bästa fogde“, hördes i detsamma baron Helgkronas af hostningar och harklingar något skrofliga röst, “nu kunna vi återtaga tråden i mitt anförande. Hvar var det jag slutade? Jo, det var vid reflexionerna öfver föräldrars skyldighet att medan de lefva se till att deras såväl andliga som timliga förmåner stundligen ökas. Är ni ej med derom, min bästa Didrik Gormsson?“

“Jo, det är jag“, svarade fogden med halft ängslig, halft hoppfull stämning.

“Nå, då äro vi ju öfverens“, utbrast baronen lifligt och reste sig upp. “Mitt förslag är att vi gifva våra barn åt hvarandra. Er vackra dotter har gjort ett djupt intryck på min son Adrian och det vill ej säga så litet, ty han vet nog att skilja skalet från kärnan. Nå, hvad svarar ni?“

Didrik Gormsson kunde knappt stå på benen, så glad blef han. Han var ändock så klok, att han ej

låtsade om för mycket öfverdrifven glädje, utan lyckades gifva sitt ansigte ett uttryck, som nått och jemt anstod detsamma.

“Ert förslag, herr baron, har både öfverraskat och glädt mig“, sade han för den skull. “Hvad mig vidkommer, så har jag ingenting deremot, och hvad Elna angår“, fortfor han under det hans blickar mulnade vid tanken på den i vägen för hans planer stående Håkan, “så kan jag ansvara för att icke heller hon har något emot att blifva baronessan Helgkrona. Vill ni att jag kallar in henne genast?”

“Nej, vi ska' vänta så länge“, svarade baronen. “När jag begifvit mig af härifrån, kan ni förbereda henne på den blifvande förändringen i hennes lif och om ett par dagar kommer jag och min son hit, då trolofningen kan gå för sig.“

Samtalet mellan de båda fäderne antog härefter en förtroligare karakter och det var temligen sent när baron Helgkrona ändteligen steg upp för att taga afsked. Hvarken han eller fogden hade egnat den minsta tanke åt det ruskiga vädret förr, än nu. Det beslöts därför att baronen skulle blifva kvar på Ähsgårde öfver natten.

För att tillsäga Elna derom styrde fogden sina steg mot köket, der han förmodade att dottren var. Han hade dock nått och jemt hunnit stänga sin kamardörr, förrän han mötte den unga flickan.

“Hvad“, utbrast han då han såg att Elna tagit på sig arbetsdrägten, “hvad vill detta säga? Hvad ska' du göra?”

“Åh, far är väl inte så okunnig om hvad som ligger efter, heller“, svarade Elna temligen vårdslöst.

“Om inte tvätten blir i ordning i natt, så är den helt och hållet förstörd i morgon.”

“Tvätten“, tänkte fogden för sig sjelf och föll med ens ned från den himmel, der han redan i andanom lustvandrat arm i arm med grefvar, riddare och baroner. “Tvätten! En blifvande baronessa och egarinna till Ähsgärde och Källa en tvätterska!“ Han var nära att genast yppa allt för dottren, men kloketen kom genast emellan och den bjöd honom att hålla tyst dermed till dess hennes förbindelse med Håkan blifvit bruten, ty han tviflade ingalunda på att hon ej skulle bryta densamma för att rädda hans lif. Didrik Gormsson yppade ej således den stora nyheten, utan sade i stället:

“Men innan du ta'r ihop dermed, så måste du ställa gästrummet i ordning, ty baron Helgkrona skall ligga här öfver natten.”

“Skall ske, min far“, svarade Elna, glad öfver att fadren nu finge ett sällskap, som mer än något annat skulle draga hans uppmärksamhet från hennes och tjensteflickornas bestyr. “Jag måste bara först uträtta ett ärende på vinden.”

Med dessa ord ville hon aflägsna sig, men fogden höll henne qvar, ty han kunde ej lemna henne utan att på något sätt gifva en vink om den lycka, som skulle blifva henne beskärd. Han sporde för den skull, under det han forskande såg henne i ögonen:

“Mitt barn, hvad skulle du tycka om att bli baronessa?”

“Baronessa, baronessa!“ upprepade den unga flickan och såg förvånad på fadren. Men med ens gick ett ljus upp för henne. Hon blef helt förskräckt öfver hvad hon hörde och åter grep hon efter sitt halm-

strå, ryckte sig lös från fadren och utropade, under det hon ilade uppför trappan:

“Det är angelägnare med tvätten, så framt den ej skall förfaras!”

9.

Då andra dagens morgonsol spelade in genom de små fönsterrutorna i Eskil Finns lilla stuga var Karl IX den förste, som vaknade. Han kände sig, oakadt den hårda bädd han legat på, förunderligt stärkt. Också hade sömnen varit jemn och god.

Vid den rörelse han gjorde då han reste sig upp vaknade äfven Eskil och hans gumma. Grefve Sköldstjerna fortfor dock att snarka och kungen lät honom hållas.

Kors, att nådig majestät är så tidigt vaken“, beskärmade sig mor Sara. “Hvad ska’ jag nu gifva majestätet för mat?”

“Om du har någon ko, så gif mig en bunke mjölk“, svarade kungen raskt. Annars . . .“

“Jo vasserra hva’ vi ha ko“, utbrast Eskil, “och det är ändock en, som står i mantal, ska’ nådig majestät tro. Ut med dig mor i rödaste rappet och mjölka hvarenda droppe ur jufret, för si kungen ska’ ha mjölken. Men tag inte stäfvan, utan den der bunken, som står öfverst på hyllan, den är . . .“

“Mjölka du, som du är van, gumma“, afbröt Karl IX, och vändande sig till den förbluffade Eskil, sade han: “Både du och jag hafva i fält fått nöja oss med att dricka ur helt andra kärll än bunkar och stäfvor. Men“, och härvid syntes ett godt leende

kring de annars så strängt hopbitna läpparne, "du har, kan tänka, blifvit kräsmagad på gamla dagar, enär du nu slipper äta den torftiga knektakosten."

Eskil visste till en början icke hvad han skulle säga. Slutligen utbrast han:

"Nej, nej! Det var för nådig' majestätets skull som jag . . ."

En häftig snarkning, just en sådan, som vanligtvis plägar föregå uppvaknandet, och derpå en vridning på kroppen tillkännagåfvö att grefve Sköldstjerna nu återvände från drömmarnes och till verklighetens rike. Gäslande och sträckande på sig reste han sig ändteligen långsamt upp. Men fortare gick det när han varseblef kungen stå vid fönstret och betrakta det af millioner regndroppar ännu glittrande gräset.

"Redan vaken", utbrast han. "Och solen har ju ej hunnit belysa Arnemossen!"

"Ja, min bästa grefve. Det kännes ovanligt friskt och skönt att stiga tidigt upp en morgon så vacer som denna. Kom, så vilja vi göra en promenad innan knektmor kommer in med den spenvarma maten."

Under denna vandring, som utsträcktes ned till Klefva by, mötte kungen åtskilliga bönder, med hvilka han gaf sig i samspråk. De tyckte att han var en ogement nedlåtande herre och talade för den skull oförbehållsamt om sina förhoppningar och bekymmer. Och vid afskedet bådo alla, fastän på olika sätt, att den vänlige herren, som nog kände kungen, skulle berätta för honom om fogden Didrik Gormssons olagliga och grymma framfart, något som "den vänlige herren" också lofvade att göra. Sedan han mot rundlig betalning fått löfte om att få låna en häst

fram till Ähsgärde, der djuret kunde afhentas af egaren vid middagstiden, anträdde kung Karl och hans följeslagare återfärden till Eskil Finns lilla stuga. Härunder utbrast Karl IX:

“Den der Didrik Gormsson måste allt vara ett riktigt missfoster till fogde. Men“, fortfor han mera för sig sjelf, “jag skall väl lära honom att hysa aktning för lag och rätt.“

Sedan den enkla frukosten blifvit med god aptit förtärd och hästen anländt, stack kungen ett guldmynt i mor Saras hand.

“Nej, se aldrig i lefvande lifvet ta'r jag emot det“, svarade den gamla. “Det är nog stor ära för vår låga koja, att vår duktige kung sofvit der. Jag har . . .“

“Nå, så får det ligga der, då“, afbröt kung Karl och lade myntet på den bänk, på hvilken han sofvit så godt. “Om ej du, mor, vill ha det, så kan du ju gömma det och gifva det åt din blifvande sonson eller sondotter. Farväl nu. Kom efter till Ähsgärde, så fort som möjligt för att träffa er pojke.“

Gamla Sara ville prompt motsätta sig gåfvan, men Eskil, som var slugare, blinkade hemlighetsfullt åt henne, och då teg hon. Då kungen och grefven försvunnit bakom vägens krökning sade den gamle knekten:

“Du kan väl begripa att det inte duger att säga *nej* då en konung säger *ja*. Jag såg redan på hans uppsyn, att han blef missnöjd.“

“Nå, då ska' vi väl behålla den“, svarade mor Sara, “och enligt hans önskan gömma penningen till dess vi få en sonson eller sondotter. Tag nu på dig

dina bästa kläder, Eskil, så bege vi oss skyndsamt af till fogdegården.“

Under hela förnatten stod regnet som spö i backen, hvarjemte blixtarne tätt efter hvarandra genomkorsade rymden. Men straxt efter midnatt blef det plötsligt omslag i vädret. Vinden gick öfver och de tunga regnmolnen försvunuo efter hand vid horisonten.

Fogden hade strängeligen befallt sina drängar att tura om med att hålla vakt omkring bakgården, på det att Håkan ej skulle kunna fly undan, eller någon af hans vänner i Klefva befria honom. Det var yngste drängen Niklas, Stinas' käraste vän, som på sin lott hade fått tiden från midnatt och till morgonen. Ett par gånger innan han tillträdde sin vakttjänst hade han varit och helsat på sin hjertevän, som med Elnas samtycke medtagit en butelj starkt öl, hvilket hon gaf honom till tröst i hans ensamhet. Den godhertade flickan hade dock ej velat göra detta, förrän Elna lofvat henne att taga Niklas i försvar om fogden skulle vilja utkräfva straff på honom.

Vankande af och an omkring bakgården tog sig Niklas då och då en klunk ur buteljen. Detta lifvade för tillfället upp honom, men åstadkom efteråt så mycket större dåsighet.

Arbetet med tvätten gick långsammare än Elna förmodat. Allt efter som tiden skred framåt blef hon ängsligare, och då hon slutligen såg fadrens handtlangare, den afskydde Nils, sticka ut hufvudet genom drängstugudörren och koxa uppåt den klarnade himmelen, utbrast hon, nästan utom sig:

“Nu eller aldrig måste vi skrida till verket. Bär

ut karen på bakgården, jag ser att vagnen redan är framdragen.“

När de tre kvinnorna ändteligen befunno sig der, hviskade Elna:

“Nu, Stina, skall det visa sig om du är så fintlig som jag trott dig om, och om du håller af mig så mycket, som du sagt.“

Utan att säga ett enda ord gaf Stina sin unga matmoder en blick, som sade mer än tusen försäkringar och gick derefter fram till Niklas, som vid ena laduhörnet längtansfullt betraktade sin käreasta. Efter ett kort samtal försvunno de båda bakom ladan.

“Nu“, utbrast Elna med feberaktig oro och fattade Greta i armen. “Här har du nyckeln till låset, bommen kan du sjelf lyfta af. Jag får ej bli sedd af Håkan. Gud gifve dig lycka.“

Och till all lycka hade den vaksamme Nils krupit till sängs igen, så att de djerfva flickorna ej behöfde rädas för hans spanande blickar.

Det dröjde icke länge, förrän Greta stod inne i den lada der Håkan förvarades. Elna hade gömt sig i ett prång, men ändock så, att hon ganska väl kunde se om Gretas listiga plan skulle lyckas eller ej. För att detta skulle så mycket lättare ske, hade Greta redan under aftonens lopp låtit ett par af drängarne utföra det största bykkaret och placera detsamma ej långt ifrån dörren till den lada, der Håkan förvarades. Drängarne kunde ej tänka på att någon list låg derunder, utan gingo stillatigande från platsen efter väl förrättadt uppdrag.

Hvad Greta och Håkan afhandlade inne i ladan kunde Elna naturligtvis ej höra, men efter några minuter af onämbar oro såg hon att allt gått efter

önskan. Håkan visade sig nemligen för ett par ögonblick i dörren och skyndade derefter att på Gretas uppmaning taga plats i det stora bykkaret, hvars tapphål Greta öppnade för att ej fången skulle qväfvas då han fick de våta kläderna öfver sig.

Sedan den modiga tjensteflickan låst till ladudörren och lagt bommen på sin plats, skyndade hon in efter en packe kläder, dem hon omsorgsfullt bredde öfver Håkan. Denne mådde naturligtvis ej för väl med hela den våta packningen öfver sig, men Greta hade ju sagt, att Elna ville hans befrielse och då underkastade han sig gerna obehaget i sitt nya trånga fångelse, der han icke kunde röra en enda lem.

10.

Hvarken baron Helgkrona eller Didrik Gormsson kunde sofva länge på morgonen, och detta af två orsaker. Först hade båda alltför mycket att tänka på och för det andra väcktes de nära nog samtidigt af morgonsolens lifgifvande strålar.

Den förste, som kom ned på gården, var baronen och han hade knappt hunnit nedför den låga trappan, förrän Elna kom svängande om hörnet på väg från bakgården.

“Nå se, det var då ett kärt möte“, helsade baronen, men detta tyckte synbarligen ej den unga flickan om, ty hon ömsom rodnade och ömsom bleknade. “Redan så tidigt uppe!“

Elna framstammade några ursäkter och ville gå, men baronen höll henne kvar, ty han fann henne förtjusande i den förvirring, som uppjagat blodet på

hennes kinder. Fadrens ankomst befriade henne dock snart ur den olyckliga belägenheten.

Allt var sent omsider i ordning till tvättens bortskickande till en ett par tusen alnar från gården belägen frisk källa. De båda tjensteflickorna hade af Elna blifvit utsedda att ombestyras klappningen och till hennes stora glädje förklarade fadren att deingo reda sig ensamma både med hästar och klappning, emedan drängarne väl behöfdes i och för tjufskyttens bortförande, ifall han skulle göra motstånd.

Den glädje Elna kände öfver detta fadrens beslut minskades dock när hon hörde fadren göra baronen det förslaget att medfölja till bakgården för att "se på hans tunga och stora bykkar", som ej voro värda så litet. Hon måste dock nu hålla god mine och det var till och med småleende som hon mottog baronens erbjudna arm.

Bykkaren voro inalles fyra. De tre minsta voro redan upplyftade och nu kom ordningen till det största.

"Er arm darrar, jungfru Elna", utbrast baron Helgkrona. "Ni måste frysa?"

"Ja", svarade den unga flickan och grep ånyo tag i det halmstrå, som så oförmodadt räcktes henne, "morgonluften är så ovanligt sval efter regnet."

"Nå, hvarför kläder du dig ej bättre?" utbrast Didrik Gormsson förebrående. "Gå genast in och..."

"Det var då tusan hakar hvad det här karet är tungt", hördes i detsamma Nils utropa under det han hjälpte flickorna med att få upp det på vagnen.

"Nå det är väl inte underligt", snäste Greta. "Det är ju nära nog dubbelt så mycket kläder i det som i något af de andra. Men om du inte orkar, så kan ju Ulf, som är starkare och..."

“Åh tig med dig“, afbröt Nils och gaf den unga flickan en arg blick. “Ulf starkare än jag“, mumlade han för sig sjelf, “nej, det ska’ jag då visa att han inte är.“

Och han spottade i de grofva händerna och tog i så att ryggen stod som en sprättbåge och följdén deraf blef den, att det tunga karet med sitt dubbla innehåll snart stod på vagnen.

Först då kunde Elna andas ut riktigt.

“Se så, ge er nu i väg och dröj ej borta för länge“, befalldé Didrik Gormsson. Derpå vände han sig till baronen och sade, i det han pekade på den tillbommade dörren. “Der inne sitter tjufskytten förvarad. Ska’ vi göra honom ett besök?“

Lyckligtvis hade baronen släppt Elnas arm, så att han ej kunde känna hur den unga flickan åter darade när hon förnam fadrens spörsmål.

“Nej“, svarade baron Helgkrona med ett visst förakt, “det skulle vara att göra det der packet en allt för stor ära!“

Under andra omständigheter skulle Elna blifvit förargad på aristokraten för dessa ord, men nu var hon honom i stället tacksam af hela sitt hjerta.

Greta och Stina hade under tiden klängt upp på lasset. Den först nämnda körde och Elna kunde tydligt se hur ett svagt triumferande smålöje spelade kring hennes läppar. Äfven Elna smittades deraf, ty nu ändteligen vore den största faran öfverstånden, förmodade hon.

Sakta och varsamt, liksom hade den gömt de ömtåligaste saker, for vagnen ut från bakgården och svängde knarrande in på en smal väg, som förde ned till den ungetär femtio alnar derifrån befintliga or-

dentliga vägen. Men denna smala väg var den farligaste, ty den var gropig och stenig hvarjemte det häftiga regnet under natten der och hvar gjort betänkliga remnor i den kort förut påkörda jorden.

“Akta dig väl, Greta“, skrek fogden. “Kör försigtigt, att du ej vältrar och . . .“

Längre kom ej Didrik Gormsson med sin varning. Den tunga vagnens båda högerhjul hade redan djupt gräft ned sig i den uppblötta jorden. Bykkaren, som ej voro fastsurrade, gled hastigt ned från det lutande planet och störtade till marken på samma gång som trenne anskri genomskuro den klara morgonluften.

Det första kom från Elna, som nu ej längre kunde beherska sig, de två andra från Greta och Stina, som handlost slungades ett godt stycke bort från vagnen.

“Fördömda slarf“, röt Didrik Gormsson och sprang fram mot olycksstället, under det Elna nära nog förkrossad lutade sig mot en af bakgårdens grindstolpar. “Nu har hon ju helt och hållet förderfvat mina . . .“

Fogden uttalade ej meningen, utan stannade på halfva vägen och stirrade framför sig liksom hade han fått syn på en andeuppenbarelse. Efter hand kommo baronen och tjenarne fram till honom. Endast hans dotter qvarstod vid grindstolpen, ett rof nära nog för förtviflan.

Se här scenen vid och omkring vagnen:

De mindre bykkaren hade ej rullat så långt åt sidan, men så hade i stället det större, som olyckligtvis fallit på kant, gjort en så mycket större sväng ned på den lägre än vägen liggande ängen. Härunder föllo de våta kläderna småningom ut och ändteligen följde den mörbultade och nästan sanslöse Hå-

kan med dem. Det var vid åsynen af honom som fogden afbrutit sin mening och nu stirrade framför sig alldeles som om han i en hast blifvit förryckt. Äfven Elna såg när Håkan slungades ur karet och vid denna syn var det nära att hon fallit i vanmakt. Hon lyckades dock hålla sig uppe, men slog händerna våldsamt för ansigtet och en centnertung suck ljud lik en begrafningspsalm öfver den lycka, som hon nu ansåg för evigt jordad. Greta hade fallit ned i en gyttjepöl, hvarur hon dock snart blef uppdragen. Med Stina var det kinkigare, ty i fallet hade hon slagit hufvudet mot en sten och blifvit tillfogad ett svårt sår. De lugnaste i hela denna scen voro hästarne, ty de stodo orörliga och vände blott då och på sina hufvud, liksom för att fråga hur det kom sig att de fått stanna så snart.

Den, som aldra först fattade situationen var baron Helgkrona.

“Det var högst egendomliga bykkläder“, sade han och pekade, under det ett spefullt leende syntes kring hans läppar, på den på gräset utsträckte Håkan. “Eller kanske att det är . . .“

“Det är den fördömde tjufskytten, som man på detta listiga sätt velat uudandraga lagens och min arm“, skrek fogden, som nu fick mål i munnen. “Ulf och Nils, skynda er ned och tag vara på honom, han ska' vid min själs salighet komma i en annan byk, det lofvar jag!“

Vid dessa ord, uttalade med hög röst, vände han sig om och gaf dottren en blick, som kom henne att utstöta ett andra men svagare anskri.

Vid det tillfälle då vagnen stjelpte och de tre anskriena samtidigt höjdes, hade kung Karl och gref-

ven, som på sin lott erhållit den tröga bondhästen, hvadan kungen mer än en gång måste stanna och invänta sin följeslagare, hunnit fram till Ähsgärde.

“Hörde ers majestät något?” sporde grefve Sköldstjerna.

“Ja, jag tyckte att det lät som ett anskri.”

“Ja, just så, och det ett duktigt ändå. Jag hörde det tydligt.”

“Vi måste skynda oss”, utbrast nu kungen. “Hvem vet om inte någon vägfärdande blifvit öfverfallen”.

Och utan att invänta grefvens svar sprängde han framåt.

Sedan Håkan väl blifvit återbringad till sansen började smädelserna och de bitande sarkasmerna att hagla kring hans öron. Fogden och baronen voro de ifrigaste i att öfverösa honom med sådana. På allt detta svarade ej Håkan ett enda ord, men det syntes tydligt af ryckningarne i hans ögonlock och mungipor, att hans inre var i häftigt uppror.

Och den stackars Elna, hur kände hon sig väl till mods? Ej stort bättre än en lifdömd, ty hon visste nog att hvar enda en af de smädelser, som fadren slungade mot Håkan, också var ämnad åt henne. Det var förfärliga ögonblick för den unga flickan och om jorden plötsligt öppnat sig och uppslukat henne, skulle hon med glädje sjunkit ned i svalget. Hon vågade icke ens se upp utan höll sina blickar oafvändt fästade på marken.

Sedan de båda tjensteflickorna blifvit upphemtade, befallde Didrik Gormsson att fången skulle föras in i den lada, der han nyligen sutit fången och pryglas ända till dess han bekände hur det gått till vid flykten. Detta sednare tillägg gjorde fogden sedan han

frågat Håkan om han godvilligt ville bekänna, men på denna fråga erhållit ett med beslutsam stämma uttaladt:

“Nej! Inte ens om ni dödar mig!”

Den unge mannen hade knappt hunnit uttala dessa ord, hvilka han beledsagade med en trofast blick på Elna, förrän den lifliga morgontafan plötsligt förändrades.

I fullt sporrsträck red Karl IX in på gården, följd af grefve Sköldstjerna, som ändteligen lyckats sätta mera lif i sin hästkrake. Samtidigt syntes också i en närbelägen skogsdunge Eskil Finn, hans hustru och den klevvabonde, som rådde om hästen, närma sig fogdegården. De hade gått en genväg och hunno alltså nära nog lika fort fram som ryttarne.

Innan ännu kung Karl, hvilkens mörka och hotande blickar synade hvarje person och slutligen stannade på Didrik Gormsson, hann uttala ett enda ord, skrek Ulf:

“Der ä' de två landsstrykarne, som voro närvarande då jag knep tjufskytten.”

“Ja, det kan jag intyga“, bedyrade Nils, “men den der“, fortfor han, pekande på grefven, “måtte ha varit tvungen att sälja sin häst eller byta bort den mot den der kraken för en kaka bröd. Ha, ha, ha!”

Och alla tjenarne skrattade med full hals åt kamratens qvickhet.

“Det var besynnerligt så förändrad baronen blifvit i en hast“, tänkte Elna, som vid åsynen af de

främmande ryttarne tyckte sig liksom få nytt mod igen. "Han är sig ej mera lik."

Och den skrytsamme baronen var ej heller detta. Det syntes på honom som om han aldrahelst skulle velat draga sig undan, men detta var nu omöjligt, ty han stod alldeles bredvid fogden.

Utan att bekymra sig öfver tjenarnes hånskratt fixerade Karl IX några ögonblick den rodnande och bleknande baronen. Slutligen fick han ljus i den dunkla saken och han utbrast, under det ett gäckande småleendö spred sig kring hans läppar:

"Mitt minne har svikit mig på gamla dagar, men nu känner jag igen er, baron Helgkrona. Vi träffades sist vid Kirkholm, der ni genom er nesliga flykt var orsaken till att jag förlorade flere tappre stridsmän. Påminner ni er det?"

Dessa ord, som uttalades med hög röst, gjorde ett mäktigt inflytande på alla. Didrik Gormsson, som för ej så länge sedan hört baronen skryta öfver sin tapperhet, gaf honom en föraktlig blick.

Tillintetgjord af blygsel stammade baronen under det hans knä böjde sig mot jorden:

"Nåd, nåd, ers ma—je—stät!"

Den verkan, som dessa ord åstadkom, var öfvervändigande. Så, som Didrik Gormsson nu stirrade på fogdarnes gissel, Karl IX, så hade han icke ens stirrat på den ur bykkaret ramlande Håkan. Hans starka kropp darrade som ett asplöf och han skulle utan tvifvel fallit, om ej Elna i detsamma störtat fram, slagit sina armar kring hans lif och återväckt honom till besinning igen med dessa ord:

"För Guds skull, sansa dig, fader. Jag har hört att kung Karl både kan straffa och förlåta."

“Hvem är denna flicka“, sporde kungen de honom omgifvande.

“Nådig’ majestät“, inföll i detsamma Eskil Finn, som nu hunnit fram, “det är den vackra fogdedottren och den hon omfamnar är Didrik Gormsson, som nu ska’ få en rättvis lön för alla sina onda handlingar.

“Ah, tyst du“, hviskade Sara och ryckte gubben sin i tröjan. “Ser du inte hur våldsamt den oskyldiga flickan gråter.“

“Ja, det bryr jag mig inte om“, svarade Eskil nog högt för att höras af kungen. “Bondplågaren må gerna få sin lön!“

Då baron Helgkrona uttalade orden “ers majestät“, ville alla tjenarne, men först ibland dem Ulf och Nils, smyga sig undan. Grefven varseblef likväl deras afsigt och tvang dem medelst ett barskt: “Stanna!“ att blifva kvar. De stodo nu ödmjukt med mössorna i händerna i en half cirkel omkring fogden och den helt och hållet tillintetgjorde baronen.

Sedan Karl IX med skarpa blickar en god stund, en hel evighet för baronen och fogden, mönstrat de församlade, vände han sig till Eskil Finn med denna fråga:

“Hvar är din pojke?“

Håkan trädde fram.

“Vi ha träffats en gång förut“, sade kungen. “Du har jagat på förbjuden mark och borde därför straffas, men för din faders, min käcke krigskamrats skull, gifver jag dig nåd och gör dig härmed till skogvaktare i stället för den, som arresterat dig.“

Ulf var mållös af förskräckelse, men här fanns ingenting att göra mot konungens befallning.

“Och dig, Didrik Gormsson, mot hvilken jag hört så många klagomål, afsätter jag härmed från din fogdesyssla, och förpligtigar dig att afträda all din egendom till de fattige bönder, som du så ofta be- dragit. Du har tilläfventyrs hört att jag är oblidke- ligt sträng mot sådane embetsmän, som roffa åt sig de fattiges med möda förvärfvade penning, och att många af dem för dessa sina brott fått plikta med sina hufvud. Dig borde det också gå på samma sätt, men jag vill skänka dig lifvet, om du gifver din dot- ter åt den nye skogvaktaren Håkan. Jag vet redan att de älska hvarandra. Säg nu fort din mening. Du har att välja.“

Den förr så högmodige fogden Didrik Gormsson var nu i en hast genom Karl IX:s hårda men rätt- visa dom en fattig man. Detta grämde honom lik- väl ej på långt när så mycket som att han, för att frälsa sitt lif, måste gifva sin dotter, den han kort förut i andanom sett såsom en firad baronessa, till hustru åt en fattig skogvaktare. Han vred sig som en mask under själsqvalen, men Karl IX:s dom var orygglig, det visste han nog, och därför måste han fatta ett hastigt beslut.

Kärleken till lifvet segrade slutligen och med knapp hörbar stämman hviskade han:

“Må ers majestäts vilja vara gällande.“

Icke nöjd med endast tomma orden, fortfor kung Karl:

Nå, så gif dem nu i min närvaro din välsignelse.“

Äfven dertill måste den högmodige Didrik Gorms- son beqväma sig, fastän orden suto så långt inne som de kunde.

Sedan detta var gjordt, utropade Karl IX:

“När nu allt är godt igen och den trogna kärleken har fått sin belöning, samt orättfärdigheten sitt straff, skall du, Didrik Gormsson genast ställa till en fest för dina underhafvande och för din lyckliga dotter samt hennes brudgum och dennes föräldrar. Jag skall sjelf vara hos eder och se till att allt går glädtigt till väga. Er två, som kallat mig och grefve Sköldstjerna för landsstrykare, förlåter jag också, ty ni ha ej fått lära er att skilja riddersmän från kogubbar. Men ni, baron Helgkrona, måste genast försvinna härifrån, ty mitt sinne börjar jäsa öfver då jag ser dylika feglingar!”

Festen kom genast till stånd enligt kung Karls befallning. I början hade den visserligen mera utseendet af en sorgfest, men den förändrade sig snart till en glädjens fest, och när kung Karl tog god natt af den vackra före detta fogdedottren, sade han:

“Blif lycklig, mitt vackra barn, ty du har förtjenat det.”

“Ja, det är ers majestät vi ha att tacka för vår lycka och aldrig skola vi glömma det.”

“Nej, aldrig“, bedyrade den öfverlycklige Håkan och tryckte Elna varmt till sitt bröst. “Aldrig!”

Didrik Gormsson hade fått knäcken den dagen och han öfverlefde knappt en månad det hårda slaget.

Samma dag som Elna och Håkan vigdes i Husaby kyrka, vigdes också Greta och Stina dersammastädes med sina utkorade.

Den brutale Ulf hade redan då lemnat trakten och han åtföljdes af Nils, som ej längre ville stanna vid Ähsgärde, isynnerhet sedan Greta nu “gifvit honom på båten och tagit en annan“.

Kort tid efter dessa händelser sällde baron Helg-

krona sin egendom och flyttade med sin son Adrian öfver till Tyskland, der han antagligen många gånger uppbyggde sina tyska åhörare med de stora bragder han utfört i slaget vid Kirkholm.

Genom arbete och sparsamhet lyckades det slutligen Håkan att få ihop så mycket, att han kunde bygga sig en rymlig och bekväm stuga bredvid föräldrarnes. Dessa nämnde ingenting om kung Karls guldmynt förrän den lille sonsonen var född. Han fick det då såsom en på sätt och vis kunglig fadergåfva.

Bänken, på hvilken kung Karl hvilat öfver natten, hölls också i en viss helgd. Den skurades och fejadades minst ett par gånger i veckan och för hvem som kom på besök förtäljde alltid gubben Eskil eller mor Sara, och när de gått ur lifvet, deras barn och barnbarn den här nedskrifna berättelsen om *bondekungen*.

WILHELM HEIKE,

86 Urmakare & Urhandlare, 86
Drottninggatan
STOCKHOLM.

Glömmen ej,

alla som önska köpa **goda och väl justerade**

U R,

att requirera en fullständig priskurant, som på begäran sändes portofritt. Requisitioner från landsorten expedieras mot postförskott, efterkraf eller insändande af beloppet.

Justerade Ur och Kedjor

sändas **frakt- och emballagefritt**. För urens säkra gång ansvaras från 2 till 5 år.

Garantisedel medföljer hvarje justerad Ur.

 Verkligt billigaste pris.

Tillkännagifvande.

Till följd af den mängd beställningar som ingått på de af mig annonserade **Extra fina Silfver Remontoir Half-kronometer** (Spiral Breguet) mans-ur, med *15 Rubiner och guldkrans*, väl justerade, till pris **40 kronor**, har lagret under några dagar varit slutsåldt, men har nu ånyo inkommit

1,000 stycken,

hvilka jag, genom särskild öfverenskommelse med fabrikanten, nu kan sälja så långt lagret räcker till det billiga priset af

36 Kronor!

Obs! Dessa äro äkta Genever-Ur och äro ej att förvexla med de i handeln förekommande tyska Uren.

3 års garantisedel medföljer hvarje Ur. Sändas till landsorten under postförskott eller mot insändande af beloppet **fraktfritt**.

 Uren äro väl justerade.

Från samma förlag hafva förut utkommit:

Lotsens Son.

Historisk berättelse

af

J. O. Åberg.

Pris: 50 öre.

Mingrelerflickan.

Originalnovell

af

J. O. Åberg.

Pris: 75 öre.

Träskoregementet.

Berättelse från Magnus Stenbocks krig i Skåne

af

J. O. Åberg.

Pris: 75 öre.

Pris: 50 öre.

6000136591

Göteborgs universitetsbibliotek

